

KONCEPCE ROZVOJE KULTURNÍCH INSTITUCÍ ZŘIZOVANÝCH LIBERECKÝM KRAJEM NA LÉTA 2014 – 2020

Autoři:

- odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Krajského úřadu Libereckého kraje
- ředitelé příspěvkových organizací resortu cestovního ruchu, památkové péče a kultury

Liberec, srpen 2014

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Kulturní instituce zřizované Libereckým krajem.....	4
2.1. Oblastní galerie Liberec.....	4
2.2. Severočeské muzeum v Liberci.....	7
2.3. Krajská vědecká knihovna v Liberci.....	15
2.4. Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě.....	23
2.5. Muzeum Českého ráje v Turnově.....	29
3. Možné finanční zdroje.....	34
4. Koncepční dokumenty a legislativa.....	34
5. Výroční zprávy.....	35
6. Závěr.....	36

1. Úvod

Liberecký kraj zřizuje celkem pět kulturních příspěvkových organizací. Jedná se o tři muzea (Severočeské muzeum v Liberci, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, Muzeum Českého ráje v Turnově), jednu vědeckou knihovnu (Krajská vědecká knihovna v Liberci) a jednu galerii výtvarného umění (Oblastní galerie Liberec) s celkovým počtem dvou stovek zaměstnanců.

Počet zaměstnanců (úvazků) kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem					
Název instituce	2009	2010	2011	2012	2013
Severočeské muzeum v Liberci	43,72	42	42	44	44
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě	31	31	33	33	34
Muzeum Českého ráje v Turnově	20	21	21	22	23
Krajská vědecká knihovna v Liberci	78,55	76,1	78,19	78,71	77,07
Oblastní galerie Liberec	22	22	20,65	21,03	22
Celkem	195	192	195	199	200

Aktuálně spravují tři muzea a galerie celkem téměř 2,5 milionu sbírkových předmětů. Krajská vědecká knihovna nyní spravuje více než 1,4 milionu položek knihovního fondu. Sbírkové i knihovní fondy jsou nevyčísitelné hodnoty.

Počet sbírkových předmětů kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem					
Název instituce	2009	2010	2011	2012	2013
Severočeské muzeum v Liberci	370 287	373 705	379 820	384 322	386 045
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě	403 615	403 695	403 751	403 751	403 889
Muzeum Českého ráje v Turnově	262 389	262 754	263 218	265 296	266 547
Krajská vědecká knihovna v Liberci (<i>knihovní fond</i>)	1 336 327	1 346 591	1 365 020	1 392 282	1 410 947
Oblastní galerie Liberec	21 886	21 905	21 947	21 987	21 988
Celkem	2 394 504	2 408 650	2 433 756	2 467 638	2 489 416

Vedle sbírkotvorné činnosti kulturních institucí je třeba zdůraznit i klíčové funkce vzdělávací, vědeckovýzkumné či společensko-sociální. Pořádají nejen desítky výstav a kulturních akcí ročně, ale jsou zapojeny i do významných vědeckovýzkumných projektů tuzemských i zahraničních. Díky příhraniční poloze kraje v sousedství Německa a Polska se daří úzce spolupracovat s partnery z těchto zemí. V neposlední řadě je třeba připomenout i důležitou funkci společensko-sociální, kdy zejména Krajská vědecká knihovna slouží nejen ke svému primárnímu účelu, ale i jako místo setkávání a jako centrum kulturních a společenských

aktivit. Dokladem velkého zájmu veřejnosti o služby poskytované kulturními institucemi je více než půlmilionová roční návštěvnost a uspořádání devadesáti výstav.

Návštěvnost kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem					
Název instituce	2009	2010	2011	2012	2013
Severočeské muzeum v Liberci	31 368	30 804	25 483	31 371	29 309
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě	35 502	29 629	28 237	29 189	25 099
Muzeum Českého ráje v Turnově	50 430	41 285	44 198	44 491	43 274
Krajská vědecká knihovna v Liberci	362 749	395 023	396 454	398 606	400 619
Oblastní galerie Liberec	10 803	9 175	12 735	10 937	18 260
Celkem	490 852	505 916	507 107	514 594	516 561

Počet uspořádaných výstav kulturních institucí zřizovaných Libereckým krajem					
Název instituce	2009	2010	2011	2012	2013
Severočeské muzeum v Liberci	14	14	11	20	22
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě	31	36	39	23	23
Muzeum Českého ráje v Turnově	33	35	37	36	37
Krajská vědecká knihovna v Liberci	0	0	0	0	0
Oblastní galerie Liberec	12	8	10	12	8
Celkem	90	93	97	91	90

Hlavním cílem této koncepce je zmapovat a jasně definovat rozvojové priority kulturních institucí v intervalu nadcházejících sedmi let. Tento interval je v souladu s novým programovacím obdobím, v rámci nějž bude možné řadu projektů a záměrů realizovat z prostředků EU.

2. Kulturní instituce zřizované Libereckým krajem

2.1. OBLASTNÍ GALERIE LIBEREC

2.1.1. Popis stávající situace a vize dalšího rozvoje

Oblastní galerie Liberec (dále jen „OGL“) otevřela na konci února 2014 nové expozice v budově bývalých lázní na Masarykově ulici v Liberci. Nové expozice kopírují sbírkový fond OGL – představují české výtvarné umění, sbírku Heinricha Liebiga a nizozemské malířství 16. – 18. století. Nadto OGL zpřístupnila malou expozici o historii lázní a v dubnu 2014 pak poslední, pátou expozici interaktivních exponátů.

Ačkoliv všechny stálé expozice jsou zcela nové, uvědomujeme si potřebu jejich častější obměny. Obměna se může týkat buď celé expozice, nebo jenom její části. Za ideální považujeme stav, kdy každé 2 – 4 roky dojde k obměně stálé expozice; obměna musí být ale taková, aby byla rozpoznatelná pro běžného (laického) návštěvníka.

V konkrétním případě OGL předpokládá častější obměny expozice českého výtvarného umění, protože sbírkový fond OGL nabízí více možností prezentace sbírkového fondu. Expozice nizozemského malířství 16. – 18. století je víceméně kompaktní a uzavřená a výraznější změny této expozice nepředpokládáme obdobně jako v případě expozice o historii lázní a OGL. V expozice o sběrateli a mecenáši Heinrichu Liebiegovi může dojít k menším změnám, které by spočívaly ve výměně jednotlivých vystavených sbírkových předmětů. Výraznou obměnu ale umožňuje expozice s interaktivními exponáty. Ta může být měněna průběžně. Naší vizí je, že bychom průběžně vyměňovali jednotlivé exponáty za nové. Exponáty, které bychom již nevystavovali, můžeme nabídnout k bezplatnému zapůjčení jiné příspěvkové organizaci Libereckého kraje, v případě nezájmu z jejich strany je můžeme nabídnout k zapůjčení do jiných galerií v České republice nebo zahraničí.

2.1.2. Potřeby vyplývající ze stávajícího stavu včetně plánovaného harmonogramu realizace

2.1.2.1 Stavebně technické

Nepředpokládáme stavebně technické potřeby vzhledem k dobrému stavu stávajících výstavních prostor a novému vybavení (expoziční fundus).

2.1.2.2. Expoziční, prezentační

V případě **expozičního a prezentačního fundusu** lze uvažovat o postupném dokoupení prezentační techniky (televizory, dataprojektory, zařízení pro NFC apod.). Lze předpokládat, že by se jednalo o jednotky kusů; náklady na jejich pořízení lze odhadnout řádově na desítky tisíc korun.

Prezentace **nových expozic** by měla být založena na vědecko-výzkumné činnosti zaměstnanců OGL a na nových poznatcích a badatelských výzkumech. Současně ale musí být návštěvnický atraktivní, což předpokládá užší spolupráci s architektem expozic a grafikem. Příprava nových expozic tedy bude více interdisciplinární činností.

Pro přípravu nových expozic je rovněž nutné zajistit nové sbírkové předměty v souladu s Nákupní strategií OGL. V ideálním případě by na **akvizice** mělo být vyčleněno 10 % z celkového příspěvku OGL. Jen tato částka zajistí, že OGL bude schopná doplňovat klíčové segmenty sbírkového fondu a získávat díla současných autorů, především těch, kteří jsou spojení s regionem, ale jejichž umělecký projev dosahuje celorepublikové úrovně. Bez dalšího doplňování sbírkového fondu by hrozilo, že OGL již nebude patřit mezi přední sbírkotvorné instituce v České republice a že se stane pouhou regionální institucí. V tomto směru je nutné zaměřit se rovněž na díla zahraničních umělců, kteří mají vztah k Liberci a Libereckému kraji a získávat umělecká díla také na aukcích.

Prezentace děl ze sbírek není možná bez předchozího **restaurování** sbírkových předmětů. Sbírkové předměty byly dlouhodobě uloženy v nevyhovujícím depozitáři. Řada z nich je značně poškozena. Cílem bude postupné restaurování celého sbírkového fondu, nejprve nejvíce poškozených děl, postupně také zbylého fondu. Na restaurování by měla být vyčleněna částka kolem 1,5 mil. Kč. Nižší částka nezaručuje dokončení restaurování ve střednědobém horizontu. Díky novému depozitáři lze zaručit, že restaurování bude mít dlouhodobý charakter a v dlouhodobém horizontu nebude nutné restaurování opakovat.

Prezentace sbírek nebude mít podobu pouze klasických expozic. Díky **digitalizaci** sbírek se nabízí jejich prezentace prostřednictvím internetu. Cílem bude vytvoření databáze digitalizovaných děl přístupných veřejnosti pomocí internetu. Každé dílo bude představení minimálně v rozsahu základních katalogových dat (autor, název, datace, technika, rozměr, reprodukovaná díla a jeho prezentace na výstavách). Lze předpokládat, že proces digitalizace v průběhu let zlevní a zkvalitní se. U trojrozměrných objektů bude vhodné přistoupit k **3D**

digitalizaci. Prezentace fondu na internetu umožní představit celý sbírkový fond a současně rozšířit mezi laickou a odbornou veřejnost povědomí o sbírkovém fondu galerie.

OGL rovněž bude připravovat jeden až dva **velké výstavní projekty**, které budou mít celorepublikový dosah a snesou srovnání s obdobnými výstavními projekty ve střední Evropě. Příprava takového projektu je dlouhodobá záležitost (2 – 3 roky) a je finančně náročná (kolem 2 mil. Kč/2 roky). Jedině velké projekty připravené na základě vědeckých výsledků zajistí OGL přední postavení mezi českými galeriemi. Tyto projekty mohou vznikat na základě spolupráce se zahraničními institucemi.

2.1.2.3. Výchovně vzdělávací

Výchovně vzdělávací potřeby vycházejí z vize častější **obměny interaktivních exponátů** v interaktivní expozici, případně jejich doplnění do zbylých stálých expozic. Ze zkušenosti lze cenu jednoho exponátu stanovit v průměru na 150 tisíc Kč (v případě technicky složitějších exponátů s hardwarovým a softwarovým vybavením se ale může jednat o částky v řádech několika set tisíc Kč/ks). Celkově se v období 2014–2020 může jednat o částku až 1,5 mil. Kč.

Obměna exponátů je důležitá z hlediska udržení atraktivity interaktivní expozice. Rovněž se dá předpokládat, že také ostatní muzea a galerie budou své expozice doplňovat o interaktivní exponáty a OGL musí v budoucnu udržet krok a zůstat návštěvnický atraktivní.

Nadále bude nutné udržet vysokou kvalitu doprovodných programů a jejich dostupnost pro školy. Z tohoto důvodu bude nutné využívat externí lektory, případně externí sdružení, která budou schopná připravit doprovodný program nebo víkendovou dílnu na klíč.

V poslední době se ukazuje obtížná dosažitelnost nabídky doprovodných programů pro mimo liberecké školy. Z tohoto důvodu by bylo vhodné zajistit **příspěvek na dopravu** pro mimo liberecké žáky a studenty. Čerpání by bylo omezeno na Liberecký kraj.

Blízkost Německa a Polska nabízí vytvořit speciální komentované prohlídky a **doprovodné programy pro žáky a studenty v němčině a polštině**. Tato aktivita se neobejde bez spolupráce se zahraničními galeriemi a muzei a bez služeb externích lektorů a překladatelů.

2.1.2.4. Vědecko-výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná činnost bude kopírovat hlavní body střednědobé koncepce rozvoje OGL. Především bude zpracováván vlastní sbírkový fond (publikování sbírkového katalogu podsbírkou obrazů) a dále bude probíhat výzkum autorů spojených s regionem a německy hovořících výtvarných umělců a umělekyn z Čech, Moravy a Slezska. Obojí se promítne do výstavního plánu a předpokládají se reprízy připravených projektů v zahraničí.

Celkové náklady na vydání jednoho **sbírkového katalogu** (sbírka českého výtvarného umění) lze zhruba odhadnout na 400–600 tisíc Kč.

Výsledky vědecko-výzkumné činnosti budou prezentovány nejenom formou výstavních projektů a katalogů, ale rovněž formou **vědeckých konferencí**. OGL se v tomto směru stala spoluorganizátorem konference Mezery v historii o díle a životě německy mluvících umělců.

Všechny výše uvedené projekty (konference, expozice, interaktivní exponáty, restaurování ad.) kladou vysoké nároky na zapojené zaměstnance. OGL proto předpokládá, že při realizaci uvedených úkolů bude zapojovat externí společnosti, externí odborníky nebo projektové manažery.

2.2. SEVEROČESKÉ MUZEUM V LIBERCI

2.2.2. Popis stávající situace a vize dalšího rozvoje

Správa sbírek

Muzeum opatruje nejstarší a nejcennější kontinuálně vzniklý muzejní sbírkový fond Libereckého kraje, čemuž však dlouhodobě neodpovídají technické a provozní podmínky pro jeho správu a prezentaci. Hlavní budova na Masarykově třídě, která jako jediná ze šesti spravovaných budov slouží výstavním účelům, prošla generální rekonstrukcí naposledy v 80. letech 20. století. Výstavbou podzemního depozitáře v roce 2003 byly vyřešeny nejvážnější problémy s uložením sbírek. Z důvodů stavebních poruch hydroizolací a konstrukcí depozitáře však nelze v budoucnu tento depozitář provozovat bez rizika poškození sbírek z důvodu pronikající vlhkosti a biologického napadení sbírek. V roce 2012 dostalo muzeum do správy budovu bývalé školy v Poštovní 10 v Jablonci n. N., která je postupně adaptována na centrální depozitář muzejních sbírkotvorných institucí zřizovaných Libereckým krajem. Depozitář je od roku 2014 provozován bez finančního navýšení příspěvku zřizovatele a provoz depozitáře jde na úkor ostatních činností muzea. Depozitáře muzea v Raspenavě a Mníšku nepředstavují z hlediska provozu zásadní problém. Nízký počet pracovních úvazků odborných zaměstnanců při srovnání s muzei, která mají srovnatelný rozsah sbírkových fondů (Teplice, Roztoky, Hradec Králové, České Budějovice, Pardubice) je důvodem, že správa sbírek je nedostatečná, jak mj. prokázala kontrola Ministerstva kultury ČR koncem května 2014. Se správou sbírek souvisí nutná kompletní modernizace restaurátorských a konzervátorských dílen na hlavní budově Masarykova, která neproběhla od 50. let 20. století, a navýšení alespoň o 1 pracovní úvazek restaurátora, čímž se sníží nutné náklady na péči o sbírky od externích dodavatelů. V rámci 1. etapy modernizace bude hlavní budova a expozice ve 2. polovině roku 2014 zabezpečena kamerovým systémem, který dosud postrádala. Zanedbanou součástí správy sbírek z důvodu financí je digitalizace a archivace elektronických dat, která souvisejí se sbírkami. V minulosti došlo v muzeu ke ztrátě těchto dat, jejíž rozsah ani nelze odhadnout. Prioritou do roku 2020 je proto vytvoření digitalizačního pracoviště s 1 pracovním úvazkem administrátora, který bude ve spolupráci se stávajícím IT pracovníkem muzea zajišťovat správu a archivaci dat. Součástí muzea je dlouhodobě nedostatečně uspořádaný knihovní fond s cca 50 000 publikacemi, který spravuje 1 knihovnice. Plnohodnotná evidence, katalogizace a správa této veřejné knihovny muzea není proto možná bez navýšení minimálně o 1 pracovní úvazek.

Expoziční a výstavní činnost:

Prioritou od roku 2011 je maximální odstranění komunikačních a pohybových bariér v hlavní budově muzea Masarykova bez narušení památkových hodnot, protože dispozice budovy nedovoluje přístup pohybově handicapovaným návštěvníkům i zaměstnancům. V rámci probíhající realizace 1. etapy modernizace hlavní budovy bude v r. 2014 bezbariérově zpřístupněno 2. podlaží budovy s expozicí uměleckých řemesel a malým výstavním sálem, přízemí s budoucí expozicí regionální historie (dosavadní expozice nyní zbourána v souvislosti s připravovanou výstavbou výtahu a expozicí historických automatofonů) a suterén s novými toaletami pro veřejnost. Nadále zůstane pro handicapované nepřístupný velký výstavní sál, přírodovědná expozice, muzejní nádvoří, stávající vestibul s pokladnou a šatnou. Prioritou je rovněž technické vybavení výstavních a expozičních prostor moderním osvětlovacím systémem, mobilními klimatizačními jednotkami a moderním výstavním systémem, které budou odpovídat kvalitě prezentovaných muzejních sbírek.

Budoucí tematické dělení expozic vychází ze stávajícího dělení na historii uměleckých řemesel Evropy od antiky po 21. století, regionální historii, vlastivědu a přírodovědu Liberecka a Jablonecka. Stávající rozsah expozice uměleckých řemesel ve 2. podlaží budovy zůstane zachován s tím, že expoziční sál umění 20. století bude adaptován na výstavní sál, umožňující střednědobé výstavy, které nelze realizovat ve velkém nebo malém výstavním sále z důvodu stability klimatu a prostorových limitů. Výrazově se nová expozice uměleckých řemesel vrátí k řešení z konce 19. století s tím, že bude doplněna o soudobé interaktivní a vzdělávací prvky. Digitalizací bude v budoucnu v expozicích umožněna prezentace sbírkových exponátů (v r. 2012 bylo muzeum první organizací v Libereckém kraji, která se zapojila do projektu E-sbírky a Europeana). Přízemí budovy zůstane expozičně vyhrazené regionální historii a přírodovědě. V těchto expozicích bude kladen větší důraz na soudobé architektonické řešení prostor bez výraznější vazby na historickou budovu muzea. Dočasně zrušenou historickou expozici vystřídá expozice „Pravěká krajina kolem Jizery“, která oborově propojí archeologii, prehistorii, historii a přírodní vědy. Na ni bude navazovat expozice regionální historie „Domy hovoří“ zaměřená na stavebnictví a architekturu Liberecka a Jablonecka od raného novověku po 20. století. Navazující expozice „Svět kouzelných skříněk“ o historických mechanických hudebních strojích a strojích bude prezentovat tři prostředí, ve kterých se tyto nástroje vyskytovaly na přelomu 19. a 20. století, tj. podloubí ulice, hospodu a pánský salon. Navazující stávající expozici přírody a krajiny nahradí expozice tradičních řemesel a průmyslové výroby v libereckém regionu. Realizace této expozice je vzhledem k právě ukončené repasi přírodovědné expozice připravena až po roce 2020. Další prostory muzea budou využívány a adaptovány k doplňujícím expozicím a minivýstavám (rajská zahrádka, střešní terasa, podesta hlavního schodiště, historický vodní reservoár tzv. „plynová komora“, anglický příkop v parku, schodiště na věž). Areál muzejního parku bude po své revitalizaci využit jako exteriérová přírodovědná expozice k prezentaci stávající flory a fauny parku formou naučných stezek, doplněných herními prvky.

2.2.3. Potřeby vyplývající ze stávajícího stavu včetně plánovaného harmonogramu realizace

2.2.3.1. Stavebně technické potřeby

1) Kompletní modernizace hlavní budovy Severočeského muzea v Liberci, Masarykova 11, Liberec

Předprojektová příprava

Stavebně historický průzkum areálu muzea, 3D zaměření stávajícího stavu areálu muzea, technicko-hydrogeologický průzkum okolí podzemního depozitáře, stavebně technický průzkum hydroizolačních poruch podzemního depozitáře a statických poruch výtahu do podzemního depozitáře.

Obsah zadání projektové dokumentace

Nové osvětlení výstavních prostor, kanceláří a komunikačních prostor; nová šatna pro návštěvníky; nová muzejní pokladna, nový muzejní obchod; zřízení samoobslužného bufetu; vytvoření skladu výstavního fundusu; vybavení výstavních a expozičních prostor mobilními klimatizačními jednotkami; revitalizace parku; nový výstavní fundus; systém měřících čidel teploty a vlhkosti v interiérech budovy; nový rekuperační systém vytápění budovy muzea, kompletní repase, popř. restaurování všech originálních fasádních výplní oken a dveří na budově; vyřešení tepelně krizových míst z interiéru budovy (velký výstavní sál, kanceláře pro zaměstnance, okna, dveře); dokončení bezbariérových tras a zón po muzeu (stávající přírodovědná expozice, muzejní nádvoří, krypta, stávající vstupní vestibul); zlepšení

pracovního zázemí pro zaměstnance (vytvoření kuchyňského koutu, oprava toalet pro zaměstnance, vytvoření sprchy, vybavení a stavební oprava kanceláří zaměstnanců – svítidla, nábytek, software, hardware, oprava omítek a výmalby, oprava podlah); vytvoření zázemí pro výukové a doprovodné programy („muzejní ateliér“) – kapacita 20 – 30 osob, vybavení moderními učebními pomůckami (hardware, software) a nábytkem; modernizace konferenčního sálu (výměna nábytku, vybavení moderní AV technikou, klimatizace, stavební oprava prostor); oprava tzv. anglického dvora v muzejním parku a jeho adaptace na výstavní účely (oprava stávající opěrné zdi, oprava hydroizolací, oprava podlahy, instalace osvětlení a výstavních panelů); vybudování síťové infrastruktury v celém objektu (rozvody strukturované kabeláže poč. síť LAN + telefony, datové úložiště, server); připojení objektu na optickou síť, vybudování vnitřního audiosystému budovy („muzejní rozhlas“); odborná repase klavírního křídla zn. Weinbach a vybavení systémem PianoDisc Player Piano System, připojení EPS na Centrální pult ostrahy.

Podzemní depozitář – oprava stávajícího osobního a nákladního výtahu, oprava hydroizolací podzemního depozitáře, změna trasování a konstrukce podzemních drenáží a čerpacích jednotek na odčerpávání pronikající zemní vody, instalace germicidních lamp, oprava podlah a výmalby depozitáře.

Expozice – nová expozice uměleckých řemesel, nová expozice regionální historie, nová prehistorická a archeologická expozice, nová expozice uměleckých plakátů (stavební oprava prostor – oprava omítek, výmalba, oprava podlah, oprava a výměna elektroinstalace).

2) Generální oprava budovy bývalé školy a její adaptace na centrální muzejní depozitář Libereckého kraje, Poštovní 10, Jablonec nad Nisou

Zadání projektové dokumentace

Vybudování výtahu; kompletní výměna střešní krytiny a lokální opravy krovu; kompletní oprava fasády včetně fasádních okenních a dveřních výplní a jejich zastínění; kompletní hydroizolace objektu; vybavení prostor depozitáře úložnými systémy pro sbírkové předměty; vybavení mobiliářem u skladových prostor; vybavení detašovaných muzejních pracovišť v budově; připojení objektu na optickou síť, vybudování síťové infrastruktury v objektu (rozvody strukturované kabeláže poč. síť LAN + telefony); zařízení externího datového úložiště pro muzejní instituce Libereckého kraje; zlepšení termoizolačních vlastností objektu; úprava systému vytápění kvůli snížení provozních nákladů; vybavení depozitářních prostor mobilními klimatizačními jednotkami; vybavení interiérů budovy systémem sledování teploty a vlhkosti s dálkovým přenosem, připojení EPS na Centrální pult ostrahy.

2.2.3.2. Expoziční, prezentační potřeby

1) Expozice historických hracích strojů „Svět kouzelných skříněk“ – obsaženo v I. etapě modernizace (PD 2013, realizace 2014).

2) Expozice Evropské umělecké řemeslo od gotiky po 21. století

Umístění 2. podlaží hlavní budovy, plocha cca 2 000 čtverečních metrů, počet vystavených exponátů cca 1 200.

Popis expozice:

- Jediná expozice užitého umění na severu Čech: prezentace vývoje evropského uměleckého řemesla v jednotlivých slozích na různých materiálech od antiky po současnost. Expozice poskytne návštěvníkovi celistvý přehled o předmětech využívaných v konkrétním historickém období.

- Expozice materiálů: v celé expozici bude možné absolvovat specializovanou prohlídku také pouze po stopě jednoho konkrétního vybraného materiálu a prohlédnout si předměty z něj zhotovené napříč staletími.

- Expozice speciálních technik a technologií: v souvislosti s materiály lze prohlídku expozice směřovat také na stručný výklad jednotlivých technik a technologií.

- Expozice předmětů z původních sbírek barona Heinricha von Liebieg – bližší představení osobnosti a odkazu uměleckořemeslných předmětů do sbírek muzea od tohoto významného libereckého mecenáše. Předměty budou vtěleny do všech částí expozice a speciálně označeny.

Výstavní fundus nové expozice:

období od gotiky po počátek 20. století – instalace inspirována původními výstavními vitrínami muzea z 90. let 19. století. Vitríny budou splňovat soudobé parametry pro zabezpečení a nasvětlení exponátů. Stávající expozice 20. století: instalace nových moderních vitrín, soklů a závěsného systému, odpovídající charakteru předmětů a soudobým normám zabezpečení a nasvětlení exponátů. Výstavní fundus, který počítá s častější obměnou některých exponátů. Doplnění výstavního sálu o výkonné klimatizační jednotky a systém zatemnění oken.

Popisky: Budou řešeny v základní tištěné formě u předmětů ve vitrínách v české, německé a anglické jazykové mutaci. U některých významnějších předmětů se zpracovaným rozšířeným popisem (obsažen v dotykových obrazovkách v každém sále expozice) budou informace přístupné také prostřednictvím QR kódů.

Moderní multimediální a interaktivní prvky: Prostřednictvím dotykových obrazovek v každém sále expozice. Zde bude možné nalézt širší popis a obrazovou dokumentaci k jednotlivým vybraným předmětům a také rozšiřující historické, geografické a jiné souvislosti. Pomocí nich budou předměty zasazeny do konkrétního rámce prostředí jejich vzniku, bude podrobněji pojednáno o materiálech, technikách a technologiích výroby a dekorech s možností konkrétních ukázek. Samostatný oddíl budou tvořit obrazové ukázky dalších předmětů ze sbírky barona Heinricha von Liebieg. Dotykové obrazovky budou napojeny také na český internetový portál o muzejních sbírkách E-sbírky, kde představujeme také další předměty z našich bohatých sbírek. (Navržena digitalizace všech předmětů v expozici v rámci přeshraničního grantového projektu připravovaného od roku 2014). Díky tomu budou moci návštěvníci porovnat také tvarově příbuzné předměty ve sbírkách jiných muzeí ČR. Dotykové obrazovky poskytnou různým věkovým kategoriím návštěvníků také jednoduché vědomostní hry a kvízy, sestavené podle našich sbírkových předmětů. Součástí průvodce expozicí bude i jednoduchý slovníček odborných výrazů ve 3 jazykových mutacích: CZ/NJ/AJ. Součástí expozice bude audioguide ve 3 jazykových mutacích CZ/NJ/AJ.

Další interaktivní prvky: V prostoru expozice budou instalovány také stálé interaktivní prvky – repliky exponátů, které návštěvníkům jedinečnou formou přiblíží materiály, techniky, tvarosloví a dekory vystavených předmětů. Součástí expozice bude také lektorský program pro školy a objednané skupiny všech věkových kategorií.

Vybavení expozice mobiliářem – přenosný sedací nábytek, vybavení pro lektorské programy

Další související nutné náklady:

- restaurování vystavených exponátů (odhad cca 20 mil. Kč)

3) nová expozice archeologie, prehistorie a přírodovědy „Pravěká krajina kolem Jizery“

- architektonická studie zpracována v roce 2013

Vize: Stávající prostor expozice regionální historie bude zhruba z poloviny využit na společnou expozici archeologie, prehistorie a přírodovědy. Tématem expozice je pravěká krajina kolem horního toku řeky Jizery. Cílem expozice je co nejlépe prezentovat přírodovědné a archeologické sbírky muzea, informovat veřejnost o počátcích zdejší kulturní krajiny a o vazbě mezi člověkem a přírodními zdroji jeho života. Představené základní čtyři biotopy sice zůstávají v dnešní krajině podobné jako v době neolitu, konfrontací na příkladu dochované a zdokumentované pravěké lokality v Příšovicích, v současnosti extrémně zatížené stavební a ostatní činností, vyplyne základní rozdíl mezi extenzivním a intenzivním využitím krajiny.

Koncept expozice: expozice bude náznakově rozdělena do 4 základních biotopů, které se dnes stejně jako v době pravěku nacházejí v povodí řeky Jizery

a) **rašeliniště – přirozený archiv o historii přírody**

prameniště Jizery, na sloupci rašeliny ukázat, co se vše se v ní ukrývá z doby před 40 tisíci lety do současnosti (*mumifikace v rašelině*)

b) **majestát lesa** – dominantní zvířecí exponát – dermoplastika zubra evropského popř. losa evropského – ukázka krásného majestátního zvířete, největšího evropského přežvýkavce, který byl přirozenou součástí pravěké přírody, ale kterého člověk lovem v novověku vyhubil, informace o složení lesního porostu v pravěku (analýzy z Příšovic)

informace o současných pokusech v Libereckém kraji o navrácení zubra evropského do přírody – info:

http://liberec.idnes.cz/lesnici-vypusti-do-byvale-tankove-strelnice-u-ralska-stado-zubru-pyy-/liberec-zpravy.aspx?c=A111230_1708189_usti-zpravy_alh

c) **jak pracuje řeka** – v „kamenné řece“ ukázka opracování kamene vodou a následně člověkem – ukázky kamenů v různých fázích eroze, jak příroda předpřipravila pro člověka výrobní nástroje, náznakové ukázky dalších biotopů – břeh, říční koryto, geologické ukázky – základní nerosty v povodí Jizery, rybolov

d) **úrodná louka** – ukázka extenzivního využívání krajiny člověkem v době mladší doby kamenné (neolit) včetně lidského příbytku – počátky kulturních rostlin

- využití přírodního materiálu při stavbě obydlí (replika průčelí neolitického domu z Příšovic u Turnova, kde byla v letech 2007-2011 prozkoumána jedna z nejčinnějších lokalit v Evropě, nástup do navazující expozice Domy hovoří

- využití přírodních materiálů v každodenním životě pravěkého člověka – rekonstrukce „výrobního okrsku“, tj. pravěké dílny na výrobu kamenných nástrojů, potravin a zpracování materiálů – muzejní dílna – pro návštěvníky zjednodušená výroba pravěkých potravin a nástrojů

- na infopanelech a dotykových obrazovkách informace o archeologických nálezech – poznání minulosti krajiny kolem řeky Jizery před 6 tisíci lety (expertízy pylů, dendrochronologie, uhlíková metoda)

videoprojekce na strop expozice – např. let ptáků

doprovodné programy k expozici:

pracovní sešity – 4 typy – pro MŠ a 1. a 2. stupeň ZŠ a pro dospělé

průvodce expozicí v češtině, němčině, angličtině a polštině

videodokument o Jizerských horách a Jizeře (poshánět již existující dokumenty a zajistit pouze práva na projekci)

hlasy přírody – dotykový panel s reproduktory

4) nová expozice regionální historie „Domy hovoří“

prostor 2. místnosti stávající historické expozice

Ideové zadání:

Na konkrétních libereckých domech ukázky proměny stavebních slohů od renesance do současnosti (*technická poznámka – možnost vedení sítí ve zvýšené podlaze*)

Vstup do místnosti přes tzv. příšovický pravěký dům (součást předchozí expozice) – nástup do **podloubí tzv. valdštejnských domů** - prodej zboží na podloubí“, spouštění zvukového záznamu – hádání trhovců v libereckém nářečí, cinkání mincí, rachtání zboží při manipulaci, jednoduchá domácí výroba, skladiště...)

- uprostřed místnosti **historické staveniště** – dřevěné lešení na celou výšku místnosti – 2 podlaží propojená žebříky, stavební jeřáb tzv. vrátek, jáma na hašení vápna, složený stavební materiál (historické cihly, trámy, kameny...)
- ukázky řemeslnických značek (kameniců, kovářů...)
- jazykový exkurz – expoziční dílna pro děti „**vercajk**“ – ukázky náradí stavebních řemesel se slangovými germanismy – výukové programy – co se jak používalo a jak se co jmenovalo
- ukázky městského mobiliáře od raného novověku po 20. století – osvětlení ulic, vodní prvky (studna, kašna...), umělecká litina – sedací nábytek
- „levitující krov“ – zavěšení tesařské konstrukce krovu střechy pod strop místnosti (skružový „lodní“ krov – princip vorvaně z NM), lešení rozdělí místnost na 2 části
- prostor za lešením **stavební hřiště** – výukové prvky – jednoduchá „interaktivní“ mapa Liberce s vyznačenými domy (princip Pražské kavárny v MHMP – starým telefonem vytočím čp. domu a poslechnu si jeho historii, zároveň se přes projektor zobrazí obraz domu
- pro návštěvníky přístupné stavebnice, na kterých si jednoduše vyzkouší základní stavební principy (typy kleneb, montované systémy, tesařské spoje, skládání krytiny...)
- pro návštěvníky přístupné staré rýsovací prkno – ukázky historické plánové dokumentace – zde lze ukázat vývoj slohů a stylů „na papíře“ resp. v představách dobových projektantů, ukázka stavebních knih z muzejních sbírek
- výstup z místnosti – na stěně velkoformátová fotografie (tapeta) sovětského tanku nabořeného do podloubí 21. 8. 1968 (provokace?), kyvadlo z Ještědu (*technická poznámka – vytvoření bezbariérové rampy v rámci I. etapy modernizace*)

Další body koncepce prezentace a výstavní činnosti

- nový web muzea – nové stránky + zavedení redakčního systému
- zřízení samoobslužného turistického informačního centra
- nový jednotný orientační systém v hlavní budově pomocí řezané grafiky – názvy výstavních sálů, popisky v obecných prostorech (např. gobelíny, Reiner, mozaika Kaplického, mříže na schodišti do věže), navigace pro výstavy, expozice, toalety, terasu, věž, workshopy aj.
- nový sedací nábytek do veřejných prostor i do expozic
- odstranění zátěžových kobereců v expozicích, sálech a přilehlých prostorech + repase historických parket a teracca

2.2.3.3. Výchovně vzdělávací činnost

- priorita – vybudování muzejního ateliéru pro školní kolektivy a skupiny, kapacita 20 – 30 osob, stavební úpravy (elektroinstalace, vodoinstalace, opravy omítek a podlah, repase truhlářských prvků), vybavení mobiliářem – nábytek, učební pomůcky, vybavení SW a HW, interaktivní tabule, úložné prostory na výukový materiál

- vybavení expozic herními a výukovými interaktivními prvky (např. modely vybraných předmětů, obří puzzle nebo kostky s obrázky, které by se mohly skládat, interaktivní mapy, model budovy muzea, 3D tisky muzejních exponátů apod.)
- výukové programy pro proměnné výstavy: 4 základní skupiny 1) nejmenší děti 2) 1. stupeň ZŠ, 3) 2. stupeň ZŠ 4) dospělí
- rekonstrukce konferenčního sálu pro pořádání přednášek, workshopů a konferencí
- exteriérová přírodovědná expozice v muzejním parku s herními prvky
- vybavení muzejní knihovny SW a HW, pořízení samostatného serveru pro knihovnu
- výukové programy součástí každé stávající a nově budované expozice
- spolupráce s externími lektory, kteří budou zajišťovat realizaci výukových programů pro školy všech stupňů (náplň výukových programů zajištěna stávajícím muzejním pedagogem)
- zpracování virtuální prohlídky expozic

2.2.3.4. Vědecko-výzkumná činnost

poznámka:

Severočeské muzeum v Liberci se v dubnu 2014 přihlásilo do databáze vědeckovýzkumných institucí Evropské unie a v současnosti se podílí na dvou podaných žádostech o grant.

1) Vytvoření a vybavení digitálního pracoviště – SW a HW na pořízení, zpracování a uložení dat, SW – scannery A4 a scanner A3, bookscanner, digitální úložiště dat, dotykový monitor,

vybavení fotoateliéru (nábytek, tj. odpovídající skříně, regály a jiné úložné prostory na sbírkové i nesbírkové předměty, technické vybavení potřebné pro fotodokumentační činnost – set zábleskových světel, fotostůl, flashmeter, kancelářský nábytek

zbudování detašovaného (redundantního) úložiště se vzdálenou lokací (někde mimo hlavní budovu – např. depo Jablonec) pro zrcadlení dat z hlavního úložiště THALES

aktualizace všech SW licencí

do r. 2020 přechod ze systému evidence sbírek DEMUS na jeho nástupce MUSAION

2) zapojení do projektu Euroregionu Nisa „Kulturní dědictví Euroregionu Nisa“ na programovací období 2014 – 2020

obsah: historické mapy, památné stromy, poutní místa, erby, historické osobnosti, architektonické a archeologické dědictví, proměny kulturní krajiny na historických fotografiích, poklady knihoven

vědeckovýzkumné projekty jednotlivých oddělení

přírodovědné oddělení:

dokončení prací a vydání hnízdního atlasu ptáků Frýdlantska

Entomologický výzkum méně známých oblastí Balkánského poloostrova

Pokračování entomologického výzkumu Jizerských hor a Frýdlantska

Sledování osídlování biotopů v nivě Smědě ripikolní faunou po povodni v roce 2010

Výzkum a dokumentace fauny brouků Libereckého kraje se zaměřením na epigeické čeledi

Výzkum a dokumentace flóry a vegetace regionu se zaměřením na Českolipsko

Výzkum populační biologie ptáků pomocí kroužkování

Hnízdní mapování ptáků ČR

Výzkum a dokumentace fauny obratlovců regionu se zaměřením na Liberecko, Frýdlantsko a Jizerské hory

oddělení užitého umění a umělecké fotografie

Výzkumy v jednotlivých oborech uměleckých řemesel (autoři + řemeslníci, zejména z Libereckého kraje v jednotlivých oborových částech dle materiálů, zejména se vztahem na umění a umělecké řemeslo 19. a 20. století, taktéž výtvarná fotografie – zpracování tématu krajinářské fotografie v souvislosti se Štítem Viléma Heckela. Zpracování rozsáhlého knihovního fondu Staré tisky, zejména formou digitalizace
zpracování monografie na téma Historické motoristické plakety (2015)
zpracování monografie Miloslav Klinger
Archivní průzkum k tématu „Rudolf Kahl–grafik, ilustrátor a architekt
Spolupráce s UPM a MG Brno k tématu „Atelier Jäger Reichenberg
Studium humanistických knihoven předbělohorského období
Studium archivních materiálů k studiu knihovny rodiny Strialiů
Zpracování tématu Spolku libereckých ostrostřelců
Grantový úkol Erasmus + příprava přihlášky grantu společně s OBAK
Zpracování materiálů k výtvarné činnosti P. Krbálka
Studium materiálů z pozůstalosti Ing. arch. V. Boháče
Závěr sběru informací k novým autorským insigniím v ČR

historické a etnografické oddělení

zpracovávání archeologických nálezů z lokalit okresu Liberec a Jablonec n. N.
zpracování tématu Liberecké výstavní trhy – jako fenomém dobové produkce a módy, vztah k rozvoji Liberce.
dokumentace historických školních budov na Liberecku
zpracování tématu Muzeum nacistického barbarství v Liberci
archivní výzkum historie fotoateliérů na Liberecku
dokončení grantu GA ČR „Likvidace židovských organizací na českém pohraničním území“ (2015)
spolupráce se Spolkem českých betlemářů, s betlemáři a řezbáři
spolupráce s ARÚ na projektu Archeologická mapa Čech
spolupráce s Kunstsammlungen und Museen Augsburg na přípravě výstavy a katalogu „Malíř podmaleb na skle Vinzenz Janke z Nového Boru“

oddělení služeb (Knihovna)

Téma grafických předloh pro uměleckořemeslné předměty se vztahem k našim sbírkám: digitalizace, využití v provázanosti s expozicí UHO na konkrétní předměty: možnost výuky pojmosloví, tvarosloví, stylů, využití ornamentů, technik. Ukázky dobového využití jednotlivých vystavovaných předmětů v kontextu dobových interiérů nebo exteriérů. Rozšíření pracovních úvazků pro knihovnu o 1 až 2 úvazky.

konzervátorské oddělení

koncepční restaurování sbírkových předmětů, tj. takových, které bezprostředně doplní stálou expozici či v dlouhodobějším výhledu budou použity pro výstavy a jiné prezentace. Rozšíření o 1 pracovní úvazek pro restaurátora nábytku

2.3. KRAJSKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V LIBERCI

Koncepce rozvoje Krajské vědecké knihovny v Liberci, příspěvkové organizace na období 2014-2020 (dále jen Koncepce KVK) je vytvořena v souladu s příslušnými legislativními dokumenty (Knihovní zákon, Metodický pokyn, atd.), s Celostátní koncepcí rozvoje knihoven v České republice a s Programem rozvoje Libereckého kraje. Koncepce KVK je doplněna o Koncepci zajištění výkonu regionálních funkcí v knihovnách Libereckého kraje 2007-2015 (2020).

2.3.2. Popis stávající situace a vize dalšího rozvoje

Krajská knihovna (Krajská vědecká knihovna v Liberci)

Krajská knihovna je veřejnou knihovnou s univerzálním knihovním fondem doplněným specializovanými fondy. Dle knihovního zákona je základní součástí systému knihoven. Je zřízena a financována Libereckým krajem. Vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti. Je hlavním garantem dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb v Libereckém kraji.

V rámci své činnosti spolupracuje s Národní knihovnou ČR při zpracování národní bibliografie a souborného katalogu. Zpracovává a zpřístupňuje regionální databáze a nabízí přístup do mnoha elektronických informačních zdrojů. Spolupracuje s knihovnami v kraji při zavádění nových technologií v oblasti veřejných knihovnických a informačních služeb. Uchovává národní kulturní dědictví, zejména knižních fondů historické regionální literatury, periodik a tiskovin.

Krajská vědecká knihovna v Liberci plní rovněž funkci základní knihovny, tedy městské knihovny pro Statutární město Liberec, město přispívá na její městskou funkci (akvizice literatury v hlavní budově i provoz 6 poboček na území města Liberce).

Krajská knihovna je garantem výkonu regionálních funkcí (dále RF) v Libereckém kraji. Vytváří pro ně informační základnu, plní koncepční úkoly, zabývá se vzděláváním knihovníků, koordinací, kooperací, metodikou a kontrolou činností spojených s výkonem RF. Pro knihovny Českolipska, Jablonecka a Semilská zajišťuje služby prostřednictvím městských knihoven v České Lípě, Jablonci nad Nisou a Semilech, které na základě smluv pověřuje výkonem RF. Knihovně na území okresu Liberec poskytuje v souladu se standardy pro výkon RF přímé služby (metodické návštěvy, výměnné soubory, nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí aj.).

Kromě funkcí vyplývajících z postavení krajské knihovny plní KVK funkci vědecké knihovny naplňováním odborných knihovnických a informačních služeb, např. poskytováním meziknihovních výpůjčních služeb, prezenčních a absenčních výpůjčních, bibliografických a referenčních služeb, zprostředkováním přístupu k elektronickým informačním zdrojům a elektronickým knihám.

Krajská vědecká knihovna sídlí v moderní bezbariérové budově postavené v letech 1996-2000. Pro veřejnost se otevřela v roce 2001. Svou činností se snaží být kulturním a vzdělávacím centrem pro obyvatele města Liberec a pro obyvatele celého Libereckého kraje. Svým fondem (1 400 000 médií) je největší a nejvýznamnější knihovnou v Libereckém kraji. Je začleněna do systému českých knihoven jako jedna ze 14 krajských knihoven. Je členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) a Sdružení knihoven ČR (SDRUK). Je navíc příjemcem dotace pro metodické i praktické činnosti vyplývající z titulu Regionální funkce.

- knihovna je centrem knihovnických služeb pro 26 000 registrovaných čtenářů, slouží i cca 400 000 návštěvníkům ročně (denní návštěvnost 1 500)
- kromě klasických papírových knih a časopisů nakupuje i další média – CD a DVD nosiče, odborné elektronické knihy v angličtině a češtině, elektronické zdroje
- knihovna umožňuje přístup k několika elektronickým databázím s informacemi z mnoha vědních oborů (mj. Academic Search Complete, Business Source Complete, Library Press Display, Naxos Music Library, z českých Anopress, databáze norem (ČSN).
- knihovna je centrem vzdělávání pro veřejnost, oslovuje všechny věkové kategorie, podporuje čtenářskou gramotnost hlavně u dětí pořádáním základních bibliografických lekcí
- knihovna se snaží o digitalizaci vlastního knihovního fondu (Krajská digitalizace + další programy)
- knihovna se snaží dodržovat parametry stanovené Standardem pro VKIS
- knihovna je aktivní v přeshraniční spolupráci s polskými a německými partnery (EUREX) v rámci ERN
- knihovna pořádá školení pro vlastní zaměstnance i pro knihovníky Libereckého kraje, semináře, studijní cesty ve spolupráci se SKIP a SDRUK, jazykové kurzy.
- Knihovna je vzdělanostním, kulturním, volnočasovým a setkávacím centrem pro všechny obyvatele Libereckého kraje.

Vize dalšího rozvoje:

Knihovna bude poskytovat své služby v souladu s celostátní Koncepcí rozvoje knihoven ČR 2011-2015 s výhledem do roku 2020 http://www.mkcr.cz/assets/literatura-a-knihovny/Koncepce_rozvoje_knihoven_2011-2015.pdf

Motto Koncepce – vize:

Klient říká: „V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným, očividně spokojeným a motivovaným personálem nebo z pohodlí domova bez ohledu na národnost či handicap, v kteroukoliv denní či noční dobu získám bezplatně požadovanou kvalitní službu.“

Šest základních oblastí, kterými se koncepce zabývá:

- Digitalizace knihovnických fondů, ochrana a zpřístupnění kulturního dědictví
- Přístup k informačním zdrojům a službám knihoven
- Podpora vzdělávání a čtenářské gramotnosti
- Rovný přístup ke službám knihoven
- Kvalita, efektivita a marketing služeb knihoven
- Rozvoj lidských zdrojů

Cíle koncepce rozvoje KVK v Liberci:

Prioritou Krajské vědecké knihovny v Liberci je zajišťovat kvalitní a moderní služby veřejnosti v hlavní budově i na pobočkách, zlepšovat nabídku tištěných a elektronických informačních zdrojů, poskytovat služby v souladu s knihovnickými Standardy, umožňovat hendikepovaným plně bezbariérový přístup k informačním zdrojům (i z domova). Zlepšit informovanost o činnosti knihovny na webu i jinde, pořádáním kulturních a vzdělávacích akcí pro všechny věkové kategorie přivést do knihovny a ke knihám ještě větší množství uživatelů

a návštěvníků. Prohlubovat a zdokonalovat znalosti a vědomosti pracovníků knihovny systémem celoživotního vzdělávání, seminářů, odborných přednášek a jazykových kurzů. Plnit regionální funkci knihovny a koordinovat plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji. Rozšiřovat působnost knihovny do zahraničí, spolupracovat se zahraničními subjekty a velký důraz klást na trvalou spolupráci knihoven v Euroregionu Nisa.

2.3.3. Potřeby vyplývající ze stávajícího stavu včetně plánovaného harmonogramu realizace

2.3.3.1. Stavebně technické

Současný stav:

Budova Krajské vědecké knihovny byla postavena v letech 1996-2000, plně zprovozněna byla v březnu 2001. Moderní budova poskytuje dostatečný prostor pro umístění 1.400.000 médií umístěných ve volném výběru nebo v depozitářích. Oba depozitáře umístěné ve spodní části budovy mají rezervu na několik let, ale s knižním fondem je nutné neustále pracovat (posunovat dle potřeb, vyřazovat, atd.). Roční přírůstek se pohybuje kolem 30 000 exemplářů. Velikost budovy předpokládá značné provozní náklady (světlo, teplo, elektrická energie), náklady na opravy a údržbu střechy (pravidelné revize), kovových a skleněných částí konstrukce, denní návštěvnost cca 1500 lidí klade značné nároky na údržbu interiéru a celkovou čistotu budovy. Součástí budovy je synagoga se samostatným provozem a podzemní parkovací místa (garáže), jejichž provozovatelem je do září r. 2015 Statutární město Liberec. Po vypršení smlouvy v roce 2015 převezme péči o garáže KVK. Pozemek pod budovou patří Židovské obci v Liberci, knihovna platí Židovské obci roční nájemné.

Harmonogram realizace:

2014:

oprava klimatizace ve skladu starých a vzácných tisků a v serverovně (350 000,-Kč), pravidelná každoroční oprava střechy a opláštění budovy (400 000,-Kč), oprava „totemů“ – informačních panelů před budovou (100 000,-Kč).

zdroj: investiční fond KVK

2015:

oprava prostoru podzemního parkoviště pod knihovnou a jeho provozování od července 2015, instalace vysunovací mříže při vjezdu do parkoviště, na ovládání pomocí parkovací karty, celková „asanace“ prostor – malování a údržba (1 200 000,-Kč)
 pravidelná každoroční oprava střechy a opláštění budovy (60 000,-Kč)
 postupné malování všech prostor knihovny – započato v roce 2014 malováním schodišť
 zakoupení nových světelných informačních tabulí na průčelí budovy (2 500 000,-Kč)
 vytvoření prosklených dveří v prostoru kavárny pro lepší manipulaci s velkými předměty (200 000,-Kč)
 zakoupení docházkového elektronického systému (50 000,-Kč)
 koupě pozemku Židovské obce, na kterém je knihovna postavena (bude předmětem jednání)

zdroj: investiční fond KVK

2016:

pravidelná každoroční oprava střechy a opláštění budovy (200 000,-Kč)
 vybavení knižního fondu RFID chipy a pořízení samoobslužného automatického zařízení na vracení publikací, nové brány, čtečky RFID (2 500 000,-Kč) – převod z investičního fondu do provozu?(možnost žádosti v programu VISK MK)

zdroj: investiční fond KVK

2017:

pravidelná každoroční oprava střechy a opláštění budovy (100 000,-Kč)
umístění solárních panelů na střechu budovy (úspora energie) – možnost čerpání z finančních zdrojů EU

klimatizace v celé budově – dtto

zdroj: programy EU

2014-2020: dílčí úpravy interiérů poboček – průběžně dle potřeby a financí – *žádosti na SML, MK ČR a Liberecký kraj*

2.3.3.2. Expoziční, prezentační – FONDY knihovny**Současný stav:**

- minimum digitalizovaných dokumentů (pouze sponzorsky)
- téměř nemožnost získat elektronické publikace v češtině a realizace jejich výpůjček
- velmi drahé databáze elektronických zdrojů
- ochrana fondu ve skladu – nejsou ideální podmínky v depozitáři starých tisků
- neexistence jednotné platformy knihoven (jednoznačná registrace čtenáře, on-line)

Výhled 2014-2020

KVK se zapojí do „Krajské digitalizace“ v letech 2014-2016. Předmětem digitalizace má být soubor dokumentů z fondu knihovny, tzv. Sudetik (Germanika z českých zemí). V rámci digitalizace budou všechny digitalizované dokumenty spolu s metadaty zpřístupněny na portálu Kramerius a v Národní digitální knihovně, která slouží pro zpřístupnění kulturního digitálního dědictví v České republice.

KVK se v letech 2014-2020 zaměří na **akvizici a zpracování** tištěných a elektronických publikací v češtině i v cizích jazycích dle potřeby menšin žijících na území Libereckého kraje. Důraz bude rovněž kladen na literaturu v jazyku našich sousedů – v němčině a polštině. KVK se bude i nadále zaměřovat na literaturu a učebnice v angličtině, němčině a francouzštině, s podporou partnerských organizací – British Council, Goethe-Institut, Rakouské ministerstvo zahraničí a Francouzské velvyslanectví – s kterými je navázána trvalá spolupráce. Tuto spolupráci budeme rozšiřovat i na jiné organizace (např. ProHelvetia). Odborné zahraniční publikace bude knihovna nakupovat v souladu s tradičními obory Libereckého kraje – sklo, textil, dále architektura, design, dále je nutné se zaměřit na současnou evropskou a americkou beletrii a v oblasti odborné literatury na ekonomii, sociologii, pedagogiku, česko-německé vztahy a částečně i na technické obory (nanotechnologie, biotechnologie, mechatronika). Doplnování cizojazyčné literatury je též obsahem priority 12 Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011-2015, kde je zdůrazněna nutnost rozvoje jazykových dovedností obyvatel, nákup literatury pro národnostní menšiny a znevýhodněné skupiny.

Získávání produkce regionálních nakladatelství (povinný výtisk) je samozřejmostí, i v elektronické podobě.

Nákup elektronických publikací se bude řídit nabídkou na českém trhu, která se zatím omezuje na malé množství titulů, ale během let se jistě rozroste. Uživatelé mají o elektronické knihy v češtině zájem, projevuje se to v současnosti zájmem o půjčování čteček a tabletů. U zahraničních elektronických knih a elektronických informačních zdrojů (databází) se budeme aktivně snažit o využití financí z prostředků MK ČR a z operačních či přeshraničních programů EU. Využijeme i finančně zajímavých konsorciálních nabídek při sdružení několika knihoven.

Ochrana knihovního fondu: klimatizace depozitáře historických tisků, trvalé ukládání digitalizovaných dokumentů, balení knižního fondu, krabice na vzácné tisky, noviny a brožury ve skladu. Průběžná retrokatalogizace starších fondů.

Harmonogram realizace:

2015: zakoupení nového výstavního systému knihovny na všechny galerie, zakoupení nového orientačního systému knihovny (elektronický, rozcestníky...)

přeměna hudební knihovny na mediátéku (klidné studijní a relaxační místo pro dospělé)

zdroj: investiční fond KVK

2015-2016:

Postupná obnova nábytku a zařízení knihovny (křesla, židle, desky stolů, regály, koberce) v hlavní budově i na pobočkách

zdroj: investiční fond KVK + provozní prostředky

2014-2020: průběžný nákup tištěných a elektronických publikací i databází

zdroj: provozní prostředky KVK

2018-2019: udržitelnost projektu Sci-Info (elektronické zdroje), 350 000,-Kč/rok

zdroj: provozní prostředky, event. při minusovém VH se bude čerpat rezervní fond KVK

2016-2020: příspěvek na provoz Centrálního portálu knihoven, cca 84.000,-Kč ročně

zdroj: provozní prostředky KVK

2014-2020: postupné připojování knihoven okresu do regionálního knihovnického systému

zdroj: program VISK MK ČR

2014-2020: akvizice knižního fondu minimálně ve výši 3 mil. Kč ročně

zdroj: provozní prostředky KVK

2014-2016: digitalizace knižního fondu „Sudetik“

zdroj: „Krajská digitalizace“

2015-2020: publikační činnost knihovny – vydání česko-německé antologie Českolipské květy (4. v řadě) a pravidelné vydávání časopisu SvětLik. Spolupráce s KAL (Kruh autorů LK)

zdroj: dotace různých sponzorů

Zapojení do Centrálního portálu knihoven v souladu s programem Celostátní koncepce: Výhled 2014-2020

Krajská vědecká knihovna v Liberci se jako jedna ze zakládajících knihoven bude podílet na společném vzniku a fungování Centrálního portálu knihoven (CPK), který je nedílnou součástí Celostátní koncepce rozvoje knihoven v České republice a který by měl v pilotní fázi v letech 2015-2019 plnit funkci jednotného rozhraní pro vstup do systému českých knihoven. Centrální portál Českých knihoven má umožnit každému uživateli získat požadovaný dokument v tradiční tištěné nebo digitální formě kdykoliv, kdekoli a odkudkoli, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu nejen v knihovně, ale i ze zaměstnání či z domova.

K tomu je třeba:

- technické vybavení knihovny (protokoly NCIP, Shibboleth, servery)
- schopnost poskytnout službu on-line registrace a ověření identity čtenáře
- možnost platby on-line při zaplacení služeb knihovny
- úzká součinnost s ostatními knihovnami v rámci přípravy CPK
- dobře fungující MVS (Meziknihovní výpůjční služba) a EDD (elektronické dodávání dokumentů)
- využití předchůdkyně CPK – Jednotné informační brány (JIB) pro poskytování a stahování záznamů

- implementace nových katalogizačních pravidel RDA (2015) a jejich evaluace
zdroj: program VISK MK ČR + rozpočet KVK

2.3.3.3. Výchovně vzdělávací

Děti a mládež

Krajská knihovna má vybudovaný systém a nabídku pořadů podporujících čtení a čtenářskou gramotnost. Tento systém by se měl nadále zlepšovat v součinnosti se ŠVP a aktivitami škol.

Výhled 2014-2020

- Denní nabídka pořadů podporujících čtení pro MŠ a ZŠ v Knihovně pro děti a mládež
- Každoroční pořádání odborné konference Současnost literatury pro děti a mládež s podporou IBBY a ve spolupráci s pedagogy TUL
- Pravidelné semináře a přednášky na téma podpora čtení
- Projekt na roky 2014-2020: „(Co) čtou vaše děti?“, který by měl oslovit hlavně rodiče dětí, ukázat jim potřebnost čtení pro život (s podporou Libereckého kraje a SML)
- Festival dětské knihy – přehlídka autorů literatury pro děti a mládež
- Výstavy ilustrátorů dětské knihy
- Celostátní kampaně (Noc s Andersenem, Den pro dětskou knihu, Knížka pro prvňáčka, atd.)
- Oslovení rodičů při narození dítěte (Vítání občánků) ve spolupráci se SML
- Hledání inspirace v zahraničí, zintenzivnění spolupráce s MŠ a ZŠ
- Součinnost se školními knihovnami
- Oslovíme pedagogy SŠ se záměrem uznat knihovnu jako partnera ve vzdělávání
- Tematické výstavy k literatuře, dějinám, přírodovědě, umění.

Dospělí

Knihovna nabízí cykly kulturních a vzdělávacích pořadů pro širokou veřejnost, chce být „třetím místem“ a centrem setkávání. Nabízí smysluplné trávení volného času, je prostorem pro vzdělávání a osobní rozvoj. Může se stát centrem celoživotního vzdělávání. Poskytuje nejnovější literaturu a informační zdroje.

Výhled 2014-2020

Pokračující cykly vzdělávacích a kulturních pořadů pro veřejnost, se zaměřením na regionální osobnosti, historii Libereckého kraje a Euroregionu. Pravidelné literární a hudební pořady, přednášky odborníků z různých oborů lidského vědění.

Zdroj: dotační programy SML a Libereckého kraje

Handicapovaní a senioři

Knihovna poskytuje: bezbariérový přístup do knihovny (pro vozíčkáře a pohybově handicapované), indukční smyčky pro sluchově postižené, další kompenzační pomůcky. Bezplatný přístup k internetu, kurzy pro seniory: Nebojte se internetu, informativní kurzy pro veřejnost. Knihovna realizuje projekt „Děti čtou nevidomým dětem“ – natočení CD pro zrakově postižené děti (již 13. rokem), knihovna má vytvořenu webovou stránku www.kvkli.cz pro zrakově postižené.

Krajská vědecká knihovna se plně ztotožňuje se standardem **Handicap Friendly** pro knihovny. Tento Standard <http://knihovna.nkp.cz/knihovna122/cerni.htm> zohledňuje potřeby znevýhodněných občanů a stanovuje knihovnám, jak jim kvalitně poskytnout své služby. Výhodiskem Standardu je především požadavek na zajištění rovného přístupu k informacím pro všechny bez rozdílu, zakotvený také v § 2a Knihovního zákona.

Proto se chce knihovna co nejvíce přiblížit handicapovaným občanům a seniorům, usnadnit jim orientaci a vyhledávání v informačních zdrojích (s ohledem na jejich handicap).

Výhled 2014-2020 (průběžně)

- Prohloubení spolupráce s CZPLK (neslyšící), exkurze a přednášky tlumočené do znakového jazyka, natočení instruktážního videa (webová stránka) o knihovně, zakoupení většího množství dokumentů a hlavně DVD pro neslyšící.
- Navázání kontaktů s jinými organizacemi a školami zabývajícími se tímto handicapem
- Vyčlenění pracovníků věnujících se handicapovaným, jejich účast na kurzu znakového jazyka, komunikace s neslyšícími
- Oslovení organizací sdružujících nevidomé (Tyflocentrum, Speciálněpedagogické centrum pro zrakově postižené) nabídka zvukových knih na CD
- Oslovení organizací sdružujících mentálně postižené Tulipan a dalších, navázání spolupráce se speciálními ZŠ
- Prohloubení spolupráce s Jedličkovým ústavem a speciálními ZŠ pro tělesně postižené
- Služby pro domovy seniorů, čtení v domovech, donáška knih domů, spolupráce s kluby seniorů, rozšíření nabídky služeb
- Čtení dětem v nemocnicích
- Lepší propagace služeb pro handicapované srozumitelným způsobem

zdroj: dotace z různých zdrojů - VISK MK ČR + Konto Bariéry, Světluška aj.

Zaměstnanci KVK:

Současný stav 2014: Na pozicích odborný knihovník: VŠ knihovníci: 11, VŠ ostatní: 8, SŠ knihovníci: 32, SŠ ostatní: 13. Ostatní neknihovnické pozice: 12,5 (Ekonomický odbor, správa budov, sekretariát, řidič, organizační oddělení, knihařská dílna)

Knihovna se snaží ve výběrových řízeních zkvalitňovat skladbu pracovníků tím, že na uvolněná pracovní místa (většinou pouze na dobu určitou, zástup za RD) bere pouze knihovníky/ice minimálně se SŠ vzděláním, s ohledem na charakter místa s VŠ vzděláním. Probíhají odborná školení pro pracovníky knihovny – semináře a přednášky knihovnické, literární, čtenářská gramotnost, manažerská školení, jazykové kurzy, kurzy IT, ekonomická školení, školení BOZP a další.

Výhled 2014-2020:

- Zvyšování kvalifikační úrovně pracovníků knihovny ve stávajících kategoriích
- Seznamování se s novými trendy a novými technologiemi
- Studijní cesty do zahraničních knihoven, výměny pracovníků
- Kurzy se zaměřením na handicapované občany
- Kurzy se zaměřením na problémové okruhy uživatelů
- Zaměstnávání dobrovolníků (užší propojení s komunitou a pomoc přímo v knihovně)

2014: Vytvoření plánu systematického celoživotního vzdělávání, prohlubování kvalifikace
2014-2020: podpora celoživotního vzdělávání zaměstnanců v souladu se Standardem VKIS, jejich vysílání na odborné semináře, konference, studijní cesty. Podpora účasti zaměstnanců na jazykových, manažerských kurzech, kurzech komunikace s uživateli a dalších odborných kurzech

zdroj: program Ministerstva kultury VISK2, dotace EU

Pro zaměstnance knihoven Libereckého kraje:

organizování kurzů IT, odborných kurzů z oboru knihovnictví, v roce 2015 - 2016 cyklus školení RDA (nových katalogizačních pravidel) pro knihovníky Libereckého kraje
Metodická pomoc při plnění úkolů vyplývajících z Regionálních funkcí

zdroj: program Ministerstva kultury VISK2

2.3.3.4. Vědecko-výzkumná činnost, zahraniční vztahy, marketing

Krajská vědecká knihovna je místem pro badatele – digitalizací fondů a přístupem k elektronickým zdrojům toto bádání podpoříme, zaměření akvizice na specifika zdejšího regionu, textil (nanotechnologie), sklo, šperky. Jako vědecká knihovna se bude více zaměřovat na nákup odborných publikací a bude propagovat vědu v České republice – výstavy, přednášky pro SŠ apod.

Výhled 2014-2020:

Knihovna se zapojí do Centrálního portálu knihoven – umožní společné vyhledávací rozhraní pro mnoho knihoven v České republice, všechny informace o knihovnách na jednom místě. Uživatel se může registrovat v kterékoli zapojené knihovně, poplatek posílá on-line.

2015 – vydání 4. dílu dvojjazyčných antologií německých autorů - Českolipské květy

2015–2020 – intenzivní spolupráce v Euroregionu Nisa (EUREX), spolupráce ohledně Lužických Srbů (knihovna jako informační centrum – shromáždění materiálů)

Budování fondu o speciální krajinné zvláštnosti – Podstávkové domy

2015-2020 – navázání zahraničních kontaktů, výměna zkušeností se zahraničními knihovnami

2015-2020 - pokračování projektu „Sudetika“ – užší spolupráce se zahraničními knihovnami zabývajícími se touto tematikou (Herne, Regensburg, Augsburg, Dresden)

Marketing služeb knihovny

Současný stav 2014:

- Platí Standard pro dobrou knihovnu (Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu VKIS poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky, Národní knihovna České republiky 2013
- Marketingové aktivity knihovny jsou dobré, ale je žádoucí je zlepšovat
- Společenský a ekonomický přínos – je významný, ale není dost zřetelný

Výhled 2014-2020

Knihovna by měla plnit Standard pro dobrou knihovnu bezzbytku – navýšení částky na akvizici dokumentů, navýšení hodin vzdělávání zaměstnanců (= kvalifikovaný personál).

Knihovna se bude snažit o **propagaci jejích služeb** všemi prostředky:

- Spolupráce s jinými organizacemi (Severočeské muzeum, Oblastní galerie, Divadlo F. X. Šaldy, Naivní divadlo, Lidové sady, Knihkupectví Fryč...)
- Etablování knihovny jako kulturní a vzdělávací instituce v tisku zřizovatele i SML
- Média – denní tisk, TV, rozhlas, informační portály
- Světelná tabule
- Dopravní prostředky
- Promo akce knihovny v ulicích, školách a jinde

Knihovna se v pilotním programu pokusí o částečný samoobslužný provoz ve večerních hodinách. V pozdějších letech přistoupí k označení fondu pomocí technologie RFID, která umožní efektivnější způsob revizí a jednodušší samoobslužný provoz.

Pro potřeby knihovny (a dle Standardu) se každých 5 let zjišťuje spokojenost uživatelů se službami knihovny pomocí standardizovaného dotazníku (ankety). Tento průzkum proběhl v roce 2010, další by knihovna měla realizovat v roce 2015.

2.4. VLASTIVĚDNÉ MUZEUM A GALERIE V ČESKÉ LÍPĚ

2.4.1. Popis stávající situace a vize dalšího rozvoje

Sídlem VMG je jedinečný a historicky cenný areál bývalého augustiniánského kláštera v České Lípě. Rozsáhlý klášterní komplex založil v roce 1627 Albrecht z Valdštejna. Ke kostelu, který je ve vlastnictví církve, přiléhá vlastní areál kláštera, který je ve vlastnictví Libereckého kraje. Areál tvoří tři konventní křídla, loretánská kaple (Svatá chýše) s kompletním vybavením, obklopená rameny ambitu s kaplemi umístěnými v nárožích, se Svatými schody a kaplí Nejsvětější Trojice. Za všemi těmito objekty leží klášterní zahrada. Celý rozlehlý a historicky velmi cenný klášterní areál a zahrada jsou přístupné veřejnosti. Bývalý klášter „obutých“ augustiniánů s gymnasiem u kostela Všech svatých patří mezi největší a historicky nejceněnější klášterní areály v Libereckém kraji.

Vlastivědná sbírka uložená v muzeu určuje také jeho specializaci zaměřenou na přírodní vědy. V současné době obsahuje sbírka VMG několik tisíc sbírkových předmětů v oborové skupině zoologie obratlovců a několik desítek tisíc v zoologii bezobratlých ze všech světadílů.

VMG uchovává, odborně zpracovává a prezentuje široké odborné i laické veřejnosti tyto nejceněnější sbírkové soubory:

- 1) Soubor sbírkových předmětů **Heinricha Wedricha** (1835-1904) a jeho rodiny. H. Wedrich pocházel z významné českolipské rodiny, která podnikala v textilním průmyslu. Podařilo se mu vytvořit jednu z největších sbírek dermoplastických preparátů exotických živočichů v České republice, která je dnes základem rozsáhlého souboru exotických živočichů VMG. Součástí jsou i 6 m dlouhé spodní čelisti velryby grónské, které jsou třetím nejvýznamnějším kosterním dokladem velryb v ČR. Zoologický soubor bezobratlých obsahuje tzv. typový materiál.
- 2) Knihovna VMG uchovává velice cenný soubor starých tisků díky odkazu **Bohumila Malotína**. Sbíрка obsahuje více než 2 000 vzácných tisků včetně různých vydání českých biblí i prvotisků – Bible Pražské (1488), Kutnohorské (1489), Benátské (1506), dále knihy lékařské, písně, kramářské písně, učebnice, časopisy, lužickosrbské tisky a hudebniny.
Kartografický soubor obohacuje Müllerova mapa Čech z roku 1720 (Čechy v měřítku 1:132 000) jedná se o největší mapu Čech o rozměru 2 822×2 403 mm. Mapa má kvalitní uměleckou výzdobu, kterou navrhl Václav Vavřinec Reiner. Tisk původní mapy se zachoval pouze v několika exemplářích. Soubor knih tzv. máchovského fondu obsahuje téměř 600 původních a překladových děl našeho nejznámějšího romantického spisovatele **K. H. Máchy**. Tento soubor knih patří vedle sbírky Národního muzea v Praze a Památníku národního písemnictví k největším v ČR.
- 3) Velmi cenný je také soubor umělecko-historických předmětů od místních sběratelů, kterými byli především **Heinrich Wedrich** a **Karel Löwe**. Soubor zahrnuje cenné

- předměty z Oceánie (válečné štíty z oblasti Asmat-Mimik) Japonska a Číny. Dále jsou zde velmi cenné soubory mincí, cínů, hodin, porcelánu, tabatěrek, kuriozit a zbraní.
- 4) Jedinečná je i kolekce podmaleb na skle, která obsahuje jednu z nejstarších, nejvzácnějších a největších podmaleb na skle ve střední Evropě – **Pannu Marii Pasovskou s donátory**.
 - 5) Velmi hodnotný a rozsáhlý je soubor mincí všech období od antiky přes středověk a novověk až po 20. století.
 - 6) Z archeologického souboru jsou nejvýznamnější sošky z egyptských hrodek, známé jako vešebty. Ty představují jeden z největších souborů v muzeích ČR. Dále pak unikátní soubor středověké keramiky (41.300 ks) z Hrnčířské čtvrti v České Lípě, která je jednou z mála prozkoumaných výrobních dílen ČR a svou činností pokrývala rozsáhlé území na severu Čech a saského pomezí.
 - 7) Soubor textilních vzorníků je cenným pramenem pro poznání kartounové výroby v severočeském regionu, kde má manufakturní tisk v Čechách svého prvního zástupce ve sloupské kartounce Josefa Maxmiliána Kinského z roku 1763. Vzorníky obsahují celkem cca 14 000 vzorů. Na vzorníky navazuje rozsáhlý soubor potiskovacích forem.

Stálé expozice v současné době vycházejí ze struktury a složení sbírky, kterou spravujeme a z území na kterém působíme naší muzejní činností. Také zohledňujeme naše převládající zaměření na vědy přírodní a bohaté přírodovědné sbírkové soubory z celého světa. **V rámci sítě muzeí Libereckého kraje se zaměřujeme na prezentaci přírody regionu a světa.**

Ve stálých expozicích se snažíme prezentovat naše regionální a exotické sbírkové soubory. V současné době vystavujeme na ploše 2 100 m² cca 5 500 exponátů. Musíme však vycházet ze stavebního uzpůsobení budov, které byly postaveny jako klášterní objekty a nesplňují tak potřeby muzejní prezentace.

Exotické a regionální stálé expozice mohou být v současné době instalované pouze v hlavní budově (konventu) klášterního komplexu. V přízemí konventu jsou čtyři stálé, exotické, přírodovědné expozice:

- 1) **Svět zvířat** – prezentujeme zde živočichy ze všech světadílů včetně unikátních druhů.
- 2) **Svět moří a oceánů** – zde představujeme život bezobratlých pod vodní hladinou.
- 3) **Svět hmyzu a pavoukovic** – expozice částečně zpřístupňuje rozsáhlé entomologické sběry z celého světa.
- 4) **Mineralogie a paleontologie světa** – v této expozici ukazujeme část sbírkových předmětů z neživé přírody světa.

Přírodovědné expozice v přízemí doplňuje ještě expozice **Kovářská a zámečnická výroba** a expoziční místnost s prezentací o nejslavnějším chalupáři na Českolipsku V. Menšíkovi „**Na chalupě u Vladimíra Menšíka**“.

V části předního sklepení je instalována expozice **Středověký Egypt a Českolipsko** ze zajímavých exponátů z pyramid.

Přes tzv. „Rajský dvůr“ se prochází do prostor galerie. Zde se konají v galerii „Chodba“ dlouhodobé výstavy z našich výtvarných sbírek a v galerii „Jídelna“ výstavy krátkodobé, prezentující současné umění.

Vzhledem k nedostatku finančních prostředků v minulých letech byly všechny expozice kompletně připraveny a realizovány pracovníky muzea a za dostupné finanční prostředky.

V prvním patře hlavní klášterní budovy je ve většině prostoru instalována stálá vlastivědná expozice **Příroda a historie českolipského regionu**. Prezentujeme zde přírodu a historickou cestu do roku 1945 okresu Česká Lípa. Původní expozice z 60. a 70. let je postupně od roku 2000 rekonstruována, aktualizována a doplňována. Opět se tu však promítá nedostatek

finančních prostředků. Vše je uzpůsobeno našim finančním možnostem a realizováno od scénáře po instalaci našimi pracovníky.

V hlavní spojovací chodbě prvního patra jsme instalovali stálou expozici ukázek z našich umělecko-historických a technických sbírkových předmětů z různých částí světa **Ukázky ze sbírky muzea**. Zde se snažíme prezentovat zajímavosti, kuriozity a často i unikátní předměty z řady zemí světa. V prostoru bývalé kaple je prezentováno založení kláštera a odkaz Valdštejnů.

Dvě místnosti v prvním patře slouží jako tzv. „Mašálkova výstavní síň“, kde jsou instalovány krátkodobé výstavy a často jsou zde prezentována období nových dějin od roku 1945.

Prostory ambitu a Svatých schodů jsou v současné době určeny pro krátkodobé výstavy. Součástí areálu jsou i dvě zpřístupněné kaple. Požehnaná kaple Loreta s kompletním vybavením a Černou madonou je duchovním místem areálu kláštera. Kaple Nejsvětější Trojice je dnes využívána jako Biberova hudební síň a jsou zde pořádány kulturní a společenské akce. Umístěné jsou zde i velké hudební nástroje.

Vize dalšího rozvoje:

- 1) Zvážit možnost zastřešení tzv. „Rajského dvora“.
Zastřešením bychom mohli získat nový zajímavý prostor pro prezentaci některých vybraných sbírkových předmětů. Došlo by tak ke vzniku zimní zahrady. Prostor by nemusel být vytápěn. Mohli bychom zde pořádat i zajímavé vzdělávací a kulturní akce a prezentace.
- 2) Zpřístupnit a expozičně využít celé přední podsklepení kláštera.
Získali bychom další výstavně-expoziční prostor pro některé unikátní exponáty a sbírkové předměty.
- 3) Zpřístupnit a expozičně využít celé zadní podsklepení kláštera.
Zde plánujeme novou stálou expozice těžby uranu, pískovce a dalších surovin na Českolipsku.
- 4) Doplnit některé stávající expozice novými technickými a interaktivními prvky a informačními kiosky, encyklopedickými „nástěnnými knihami“ a dalšími kontaktními prvky mezi návštěvníkem a informacemi, poskytovanými expozicemi a výstavami.
- 5) Kompletně předělat expozice v prvním patře hlavní budovy. Především u regionální stálé expozice Českolipska provést nové moderní instalace s novými technickými prvky a informačními technologiemi. Umístit zde projekční a akustické prvky doprovázející instalované sbírkové předměty v prostředí výstavních dioramat. Dioráma je speciální model, který se snaží navodit dojem skutečnosti. Na zadní stěně je věrně namalováno pozadí nebo velkoplošná fotografie, před ní jsou umístěny plastické (3D) sbírkové předměty a modely. Jako celek pak má model působit realisticky.
- 6) Vybavit všechny výstavní prostory galerie, ambitu, Svatých schodů novým technickým a výstavním fundusem.
- 7) Využít Klášterní zahradu pro umístění interaktivních prvků a informačních panelů. Případně zde umístit i některé vhodné sbírkové předměty. Pro pořádání akcí v amfiteátru zajistit jeho mobilní zastřešení a rekonstrukci ploch k sezení. Vybudovat nové ochranné oplocení zahrady se vstupními uzavíratelnými branami. Sjednotit druhově a barevně povrch zahrady. Propojit Klášterní zahradu s vlastním klášterním areálem budov a uzavřených dvorů a vytvořit tak jeden kompletní návštěvnícký prostor pod ochranou. Vyřešit jednosměrný vstup do zahradních prostor navazující Klášterní restaurace.

- 8) Využít tzv. Loretánský dvůr pro instalaci vhodných sbírkových předmětů a informačních panelů. Zřídit zde venkovní osvětlení a technické podmínky a vybavení pro pořádání specifických kulturních, společenských a dalších akcí pro veřejnost (vánoční trhy).
- 9) **Zajistit bezbariérovost celého areálu kláštera. Zpřístupnit všechny expoziční a výstavní prostory, včetně dvorů a zahrady pro handicapované návštěvníky.**

2.4.2. Potřeby vyplývající ze stávajícího stavu včetně plánovaného harmonogramu realizace

2.4.2.1. Stavebně technické

Hlavní budova – konvent:

Sklepení

- technicko-stavební průzkum podsklepení objektu včetně zjištění celého rozsahu sklepů
- vyklizení podsklepení objektu a vyřešení stávajících a nových technických rozvodů
- kompletní stavební úpravy prostor včetně zpřístupnění pro handicapované návštěvníky
- osvětlení prostor, kabeláže a zabezpečení prostor
- instalace nového expozičně-výstavního fundusu v nově vzniklých sklepních prostorách

Přízemí

- kompletní renovace podlahových dlažeb
- výměna oken
- renovace topného systému
- nové toalety pro návštěvníky
- rozšíření elektroinstalace a datové sítě
- opravy vnitřních omítek a kompletní vymalování všech prostor
- modernizace muzejní a knihovní badatelny
- rekonstrukce depozitáře nábytku včetně technického vyřešení klimatických poměrů
- rekonstrukce malého depozitáře potiskovacích forem ve věži včetně technického vyřešení klimatických poměrů
- rekonstrukce depozitářů odborné a sbírkové knihovny včetně technického vyřešení klimatických poměrů, zbudování klimatizovaného depozitáře pro vzácné tisky a rukopisy v přízemí, v místech stávajícího depozitáře
- dovybavení všech depozitářů
- stavební úpravy související s následnou reinstalací expozic

První patro

- kompletní renovace podlahových dlažeb a parketových podlah
- výměna oken
- renovace topného systému
- rozšíření elektroinstalace a datové sítě
- opravy vnitřních omítek kompletní vymalování všech prostor
- stavební úpravy související s následnou instalací nové expozice

Druhé podkrovní patro

- kompletní rekonstrukce všech tří depozitářů nových dějin a dovybavení všech ostatních zde umístěných depozitářů
- kompletní renovace podlahových dlažeb, dřevěných a kobercových podlah
- výměna tzv. buličích oken v depozitářích, na chodbách, ve velké klubovně a v příručních skladech v případě, že nedojde k jejich výměně při opravě střechy
- renovace topného systému
- rozšíření elektroinstalace a datové sítě

- opravy vnitřních omítek, kompletní vymalování všech prostor
- dokončení interiéru a vybavení velké přednáškové klubovny muzea
- vybudování a vybavení výukové třídy před velkou přednáškovou klubovnou

Na hlavní budově je nutné dokončit a celkově barevně sjednotit vnější fasádu objektu a instalovat prvky bezbariérového zpřístupnění včetně schodištní plošiny pro vozíčkáře nebo vybudování výtahu.

Ambit

- dokončit a celkově barevně sjednotit vnější fasádu objektu včetně navazující kaple
- rozšíření elektroinstalace a datové sítě
- renovace topného systému – pouze temperování
- kompletní opravy vnitřních omítek a vymalování u všech prostor včetně skladu, knihařské dílny, šatny a podsklepení
- rekonstrukce stávajících oken včetně částečné opravy zaklení a nových nátěrů
- bezbariérové zpřístupnění prostor
- nový interaktivní kout – „Navštivte Českolipsko“

Svaté schody

- dokončit a celkově barevně sjednotit vnější fasádu objektu
- výměna oken
- bezbariérové zpřístupnění prostor
- rozšíření elektroinstalace a datové sítě
- kompletní opravy vnitřních omítek a vymalování
- rekonstrukce stávajících dřevěných schodišť

Kaple Loreta

- dokončit a celkově barevně sjednotit vnější fasádu objektu
- konzervace interiérových stěn v místě zavlhčení
- restaurování všech vstupních dveří
- rozšíření elektroinstalace
- nové vnitřní omítky a vymalování v prostoru zázemí kaple

Časový harmonogram

Projektovou přípravu by bylo možné zahájit již v roce 2014.

Vlastní realizaci stavebně technických prací bych doporučoval zahájit po dokončení rekonstrukce střešního pláště. Zahájení v roce 2016, dokončení 2017.

2.4.2.2. Expoziční, prezentační

Požadavky vyplývají ze současného dosti neuspokojivého stavu, který vychází především z nedostatku finančních prostředků. Potřebné jsou především nové expoziční vitríny s vhodným technickým vybavením pro osvětlení a uzamčení. Nově bychom chtěli také řešit vlastní expoziční prostory. Umístit vystavované exponáty a sbírkové předměty do odpovídajícího prostředí – jeskyně, mokřad, les, hrad, zámek, statek atd. a návštěvníka sem přímo zavést. Také chceme pokračovat v prezentaci živých exponátů některých druhů živočichů – bezobratlých, ryb, obojživelníků a plazů. Hodláme tak umožnit lepší představu návštěvníků o přírodě. Pro tuto prezentaci bude třeba vybudovat technické zázemí a vhodné prezentační prostředí.

Stálé expozice je nutné doplnit interaktivními prvky – dotykovými panely (případně podlahy), webové aplikace s možností stáhnutí do mobilních telefonů návštěvníků (průvodce muzeem), informačními kiosky, encyklopedické „nástěnné knihy“ a dalšími kontaktními prvky mezi

návštěvníkem a informacemi poskytovanými expozicemi a výstavami. Expozice chceme řešit jako naučné encyklopedie v kombinaci velkoplošných fotografií, plošných materiálů a především trojrozměrných exponátů (sbírkových předmětů) včetně funkčních modelů, které budou umožňovat přímý kontakt návštěvníků. Instalovat chceme také ozvučení expozic s řadou zvuků z přírody, válečných konfliktů, hudby a dalších zvukových efektů. Návštěvník by měl možnost pustit si různé zvuky, které umocní jeho vnímání daného období, vystaveného exponátu nebo události. Stálé expozice je třeba řešit jako variabilní s možností každoročně je doplňovat a měnit na základě nových poznatků a nově získaných sbírkových předmětů do sbírky. Bude třeba nakoupit některé nové exponáty pro nové expozice a modely.

Ostraha expozičních a výstavních prostor musí být zajištěna elektronickými a kamerovými systémy. Průvodcovskou a strážní službu by měli vykonávat zaměstnanci odpovídající věkové struktury a vybavení potřebnými znalostmi. Je třeba je rozumně finančně ohodnotit. Expoziční a výstavní prostory je nutné vybavit kvalitním a především úsporným osvětlením.

Časový harmonogram

Projektovou přípravu by bylo možné zahájit již v roce 2014. Také přípravu exponátů, výběr, konzervaci a restaurování sbírkových předmětů, přípravu textů, popisů, náplní informačních kiosků, obrazového materiálu a dalších prezentací je třeba zahájit již také v roce 2014.

Vlastní instalace expozic by měla být zahájena v roce 2017 a dokončena v roce 2019.

2.4.2.3. Výchovně vzdělávací

V rámci stálých expozic i krátkodobých výstav by měla probíhat stálá školní výuka pro základní a střední školství prostřednictvím specializovaných muzejně-pedagogických pracovníků VMG.

Ve stálých expozicích plánujeme výuková místa, kde bude možné pracovat s návštěvníky. Také zde bude možné instalovat krátkodobé dílničky pro děti.

Před velkou klubovnou v půdním prostoru hlavní budovy chceme vybudovat výukovou třídu pro děti mateřských škol a první stupeň základních škol. Zde by mělo být základní technické vybavení pro pořádání různě zaměřených pracovních výtvarných dílen a výukových programů. Nové technické vybavení potřebuje také velká klubovna, kde probíhají přednášky a akce pro veřejnost i odborníky, semináře a různé výukové programy pro středoškolskou mládež.

Expozice je nutné doplnit o veškeré tištěné informace také v anglickém a německém jazyce. Včetně překladů v informačních kioscích a na dotykových panelech.

Nutně potřebujeme dostatek kvalitních propagačních materiálů a informačně vzdělávacích materiálů, které si budou moci návštěvníci z muzea odnést, a to včetně jazykových mutací.

Časový harmonogram

Projektovou přípravu by bylo možné zahájit také již v roce 2014. Technickou instalaci bych doporučoval souběžně s instalací expozic – 2017 až 2019.

2.4.2.4. Vědecko-výzkumná činnost

V této oblasti potřebujeme především technické a laboratorní vybavení pro odborné pracovníky. Je třeba zajistit odpovídající počítačové vybavení včetně programového. Finančně pokrýt práci v terénu při provádění výzkumů a zpracování získaného materiálu. Přáli bychom si dostatečné finanční pokrytí účasti našich odborných pracovníků na odborných mezinárodních projektech, seminářích, konferencích a pro pořádání obdobných akcí v našem muzeu.

Je třeba obnovit prezentační techniku pro přednáškovou činnost. Zajistit materiál a služby pro zpracování sbírkových předmětů a jejich uložení. Zajistit kvalitní doplnění odborné knihovny,

kteřou využíváme pro zpracování i následnou prezentaci sbírkových předmětů i vlastní vědecko-výzkumnou činnost.

Časový harmonogram

Vědecko-výzkumná činnost bude probíhat souběžně v rámci přípravy, zpracovávání a instalace expozic, přípravy exponátů a sbírkových předmětů. Hlavní aktivita bude navazovat na realizaci nových expozic – 2019 a 2020.

2.5. MUZEUM ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ

2.5.1. Popis stávající situace a vize dalšího rozvoje

Základní vizí Muzea Českého ráje v Turnově je být otevřenou institucí všem vrstvám společnosti, institucí pěstující vědu na nejvyšší úrovni, ale zároveň institucí, která dokáže výsledky své práce srozumitelně prezentovat široké veřejnosti, šířit osvětu, vzdělání a kulturu na té nejlepší úrovni.

Muzeum Českého ráje se podílí na shromažďování, uchovávání a ochraně movitého kulturního dědictví Libereckého kraje. Poskytuje veřejné služby občanům, jimiž jsou hlavně programy a výstavy čerpající z muzejních sbírek, výzkumné úkoly a jejich výstupy, prezentované v odborných publikacích. Přispívá tak nepřímo, ale přitom velmi významně, ke zprostředkování obrazu přírody a dějin společnosti. Výsledky práce MČR nejsou určeny jen těm, kteří muzea pravidelně navštěvují. Movité kulturní dědictví, které muzeum Českého ráje spravuje, je významnou součástí materiálního i duchovního bohatství Libereckého kraje. Muzeum Českého ráje v Turnově má kvalitně vedenou sbírku, ve stavu, kdy je možné ji přitažlivým způsobem prezentovat. Kromě základního poslání instituce shromažďující, ochraňující a prezentující hmotné doklady činnosti přírody a člověka, vyvíjí MČR celou řadu dalších vědeckých a kulturních aktivit, jimiž výrazně přispívá k obohacení kulturního života města a Českého ráje, často však překračuje hranice regionu i státu.

Muzeum Českého ráje za posledních dvacet let prošlo velkými změnami. Proces proměny muzea na instituci specializovanou na drahé kameny a šperkařství byl dovršen v průběhu 80. a začátkem 90. let, kdy se podařilo dotvořit tým fundovaných odborných pracovníků pokrývajících obory relevantní pro takovouto specializaci. V současnosti v MČR pracuje 7 vysokoškolsky graduovaných specialistů na geologii a mineralogii, dějiny umění, prehistorii, historii a etnografii. Navenek se tato proměna projevila nejzřetelněji ve veřejně přístupných expozicích a sezónních výstavách. Muzeum má ve správě celkem 6 budov s cca 1 600 m² výstavních ploch, depozitáři a pracovním zázemím pro zaměstnance s odpovídajícím technickým vybavením. Vedle toho provozuje pronajatý objekt - národní kulturní památku Dlaskův statek v Dolánkách. Sbírkové fondy MČR jsou uloženy v depozitáři MČR Turnov, na Dlaskově statku v Dolánkách, v pronajatém objektu na Koňském trhu v Turnově (zemědělské náradí) a v centrálním depozitáři v Jablonci nad Nisou. Stálé expozice mají bezbariérový přístup a jsou vybaveny monitorovacím a zabezpečovacím systémem.

Finanční prostředky MČR získává z veřejných rozpočtů, v posledních 10 letech průměrně 60% celkových potřeb získává od zřizovatele. K realizaci řady aktivit však muzeu chybí trvalý soulad mezi příjmy a výdaji. Příspěvek zřizovatele nepokrývá náklady na akvizice sbírkových předmětů, restaurování sbírkových předmětů, vydávání katalogů výstav, renovaci zastaralých expozic. Finanční prostředky získané vlastní činností (ze vstupného, z prodeje publikací a suvenýrů, z grantových programů, z výzkumné činnosti a dalších placených služeb a od sponzorů – jejich výše je v poměru k příspěvku zřizovatele jednou z nejvyšších

u českých muzeí) vkládá organizace především do údržby památkových objektů, které má ve správě.

2.5.2. Potřeby vyplývající ze stávajícího stavu včetně plánovaného harmonogramu realizace

2.5.2.1. Stavebně technické

Objekty ve správě MČR Turnov prošly za posledních 10 let zásadní rekonstrukcí. Stavební práce proběhly v několika etapách z důvodu nedostatku finančních prostředků. Z velké části jsou rekonstrukce dokončeny. Zbývá dokončit opravu střechy na hlavní budově čp. 71 a výměnu oken v I. II. a III. NP čp. 71., rekonstruovat objekt stávající galerie a v souvislosti s plánovanou expozicí „Kámen ve službách civilizace“ rekonstruovat stávající prostory v I. a II. NP hlavní budovy čp. 71 (opravy podlah, rekonstrukce osvětlení a vytápění). Součástí plánovaných investičních záměrů je vydláždění dvora u čp. 72. V souvislosti s plánovanou expozicí Horolezectví se jeví potřebné zakoupit pro potřeby nové stálé expozice a zázemí MČR bezprostředně sousedící objekt čp. 72. Jedná se o dlouhodobý záměr, projednávaný s Městem Turnov, které má zájem dům odprodat. Objekt čp. 72 je bezprostředně sousedící dům s objekty, které MČR Turnov spravuje. Celkově uzavírá areál MČR Turnov. Plánovaná expozice horolezectví, na kterou se v současné době zpracovává studie a bezprostředně na její zpracování naváže zpracování projektu, počítá s vytěsněním některých stávajících provozů – dílny MČR Turnov, přednáškového sálu a provozního skladu. V souvislosti s tím MČR Turnov potřebuje nutně náhradní prostory, minimálně pro dílnu a provozní sklad. V objektu čp. 72 by MČR dále získalo prostor pro adekvátní badatelnu (v současné době jí muzeum nemá), malý výstavní sál pro expozici Viléma Heckela (příslib p. Heckelové o poskytnutí autorských práv na fotografie V. Heckela) a inspekční pokoje. Provozní náklady by se muzeu zvýšily minimálně. Záměr vedení MČR je pronajmout část v objektu spolupracujícím subjektům (již předjednáno), a to SOA Semily a Geopark Český ráj. Ze získaných prostředků by MČR hradilo náklady na energie. Objekt čp. 72 je po celkové rekonstrukci, má bezbariérový přístup a v nejbližší době si nevyžádá žádné náklady na údržbu, kromě údržby běžné, kterou si MČR zajišťuje samo.

Harmonogram:

- 2015 - výměna oken I., II. a III. NP (50% nákladů na tyto práce bude pokryto z programu Regenerace památkové zóny Města Turnova, 50% nákladů podíl KÚ)
zahájení rekonstrukce galerie
uzavření smlouvy na zakoupení domu čp. 72, cena k jednání 4 mil. Kč (cenový odhad 2014)
- 2017 - oprava střešní krytiny hlavní budovy čp. 71 (50% nákladů na tyto práce bude pokryto z programu Regenerace památkové zóny Města Turnova, 50% nákladů podíl KÚ)
- 2018 - vydláždění dvora u čp. 70
- 2019 - opravy interiéru I. A II. NP čp. 71 v souvislosti s plánovanou expozicí Kámen ve službách civilizace

2.5.2.2. Expoziční, prezentační

Stálé expozice Muzea Českého ráje v Turnově vznikaly postupně od roku 1982. Na jejich nejstarších částech (etnografie, historie a kamenářství) je již patrná zastaralost ve způsobu instalace, použitých materiálech a technologiích (hlavně osvětlení) stejně jako fyzická opotřebenost, protože MČR je díky poloze v Českém ráji dlouhodobě nejnavštěvovanějším muzeem zřizovaným Libereckým krajem. Později otevřená expozice mineralogie (2000) a zvláště Klenotnice (2010) tak značně kontrastují se starší částí, kterou je potřebné

modernizovat a současně obsahově aktualizovat. Výzkumy muzea v posledních 15 letech na poli historie, lidové kultury, archeologie, zpracování drahých kamenů a šperkařství, přinesly nové poznatky, sbírkové fondy se rozšířily o řadu výjimečných exponátů, jiné, dříve předměty nevystavované, byly restaurovány. To vše si žádá jen jedno, aby se návštěvník mohl s těmito výsledky seznámit.

Prioritou číslo jedna pro turnovské muzeum je zřízení nové expozice „Horolezectví“. Ta by měla logicky zaplnit mezeru, která je v posledních letech stále evidentní. Jak z řad odborné, tak i laické veřejnosti se stále naléhavěji ozývají hlasy po jejím zřízení. Bereme-li v úvahu snahu muzea prezentovat především ty části lidské činnosti úzce spojené s regionem Českého ráje, jakými jsou například těžba a zpracování drahých kamenů, zachování a oživení tradic lidové kultury a nové objevy v oblasti archeologie, nemůžeme zapomínat ani na zdejší významné sportovní odvětví. Nová expozice si klade za cíl představit horolezectví v regionu ve všech jeho aspektech (přiblížit místním i zahraničním návštěvníkům významné pískovcové skalní město, místní historii, vybavení, osobnosti). První část představí horolezecký sport v celé jeho šíři a různorodosti, kterou si řada návštěvníků neuvědomuje. Další okruh se bude věnovat oblasti Českého ráje s pískovcovým skalním městem. Představena bude celá oblast místních pískovcových skalních měst a jejich více než stoletá lezecká historie, včetně výrazných osobností, které se zasloužily o věhlas horolezeckého sportu i za hranicemi regionu. Třetí okruh představí horolezecké vybavení a jeho vývoj až do dnešních dnů. Bez zajímavosti nebude srovnání domácí a tovární výroby jisticích prostředků před rokem 1989. Vzhledem k tomu, že řada osobností vzešlá z prostředí našeho regionu překročila svými výkony jeho hranice a slavila úspěchy taktéž v odvětví tzv. alpského horolezectví, bude expozice věnována nejen vývoji vybavení v pískovcovém lezení, ale také ve vysokých horách. Na přípravě expozice horolezectví se budou podílet odborní pracovníci muzea, především z oddělení historických sbírek. Využijí navázané spolupráce s místními pamětníky a aktivními horolezci i kontaktů mezinárodních (Sasko).

Harmonogram:

V roce 2013 byly zpracovány tři návrhy na řešení na řešení expozice, z nichž jeden z návrhů je v současné době vybrán pro zpracování studie. Studie bude dokončena v říjnu 2014 a na jejím základě bude následně vypsáno zřizovatelem výběrové na **projektovou dokumentaci s plánovaným termínem realizace zakázky a stavebního povolení na počátku roku 2015.**

2015 – zpracování a podání žádosti na realizaci projektu (přeshraniční spolupráce)

2016 – zahájení realizace

Druhou prioritou je realizace specializované nové stálé expozice „Kámen ve službách civilizace“ v 1. a 2. podlaží hlavní budovy. Osnovou expozice je průběžná časová linka obrazových koláží ilustrujících proměny krajiny a osídlení širšího regionu. Zaznamenávala by současně to, jak se do něj promítly události národního či evropského významu (např. válečné konflikty) i rozvoj vědy a techniky (např. sklářství, rozvoj železnice). Tuto plošnou koláž doplní atraktivními 3D exponáty (archeologický materiál, lidová kroj, renesanční kamna, barokní oltář). Na časovou linku pak budou navázány jednotlivé kulturněhistorické fenomény, např. již zmíněná těžba a zpracování metabazitu, broušení drahých kamenů a zlatnictví, skelná kompozice, turnovská odborná škola, granátový šperk, ad. Na přípravě této expozice pracují všichni odborní pracovníci muzea, jedná se o mezioborový projekt, který by měl dané téma představit v nejširším záběru.

Harmonogram:

2016 – zpracování scénáře nové stálé expozice a stavební studie

2018 – výběrové řízení na projektovou dokumentaci, projektová

2019 – zahájení realizace

2.5.2.3. Výchovně vzdělávací

Aktivity pro školní mládež

MČR Turnov je institucí, která vzhledem k potenciálu své sbírky má mimořádné možnosti edukativní, zejména ve vztahu k dětem a mládeži, ale také v systému celoživotního vzdělávání občanů. Aby byly tyto možnosti optimálně využity, je nezbytné zejména připravit zřetelnější edukativní využití stálých expozic muzea prostřednictvím pracovních listů, zaměřit se na děti a mládež jako cílové skupiny krátkodobých výstav, cíleně informovat školy zaměřením webových stránek muzea, vytvářet nabídku doprovodných programů k výstavám (přednášky, dílny, animační programy, apod.), zvýšit informovanost učitelů o využití sbírek ve výuce daného předmětu prostřednictvím intenzivní komunikace s pedagogickým prostředím. Protože návštěva muzea představuje v neposlední řadě také využití volného času občanů, je nezbytné přijmout taková opatření, aby návštěva byla pro občany nejen užitečná, ale i příjemná, a proto je třeba zejména připravovat doprovodné dětské programy k projektům muzea, podporovat dosavadní úspěšné programy práce s dětmi (animační programy a výtvarné díly na Kamenářském domě), cíleně informovat rodiny s dětmi zaměřením webových stránek muzea, připravovat muzejní programy „na míru“ pro objednané návštěvníky, zajistit kvalitní doprovodné služby pro návštěvníky.

2.5.2.4. Vědecko-výzkumná činnost

Vedle svého klasického muzejního poslání je MČR Turnov v rozsahu svých sbírkových fondů též významnou vědeckou institucí. Vědeckovýzkumná činnost muzea je zaměřena především na zachování a rozvíjení identity Českého ráje a Pojizeří, jeho historii, etnografii, umění, přírodovědu a vlastivědu. Soustavné vědecké bádání v regionu patří ke stěžejním činnostem organizace vzhledem k zachycení identity a vývoje zkoumaného území. Vědeckovýzkumná činnost je prováděna v návaznosti na odborné zaměření jednotlivých pracovníků muzea.

Výzkumná činnost je plánovaná v oborech:**Archeologie**

Vedle výkonu archeologické památkové péče v regionu, která tvoří 70 – 80% objemu činnosti archeologického oddělení, bude MČR pokračovat v řešení projektů nadregionálního významu (výzkum těžebních a zpracovatelských areálů z mladší doby kamenné v Jizerských horách, které zásobovaly kamennými nástroji soudobou Evropu nebo využívání skalních dutin v oblasti Českého ráje). Na těchto projektech bude nadále spolupracovat s archeology z hradecké a plzeňské univerzity. Výstupy projektů budou prezentovány formou publikací i výstav.

Etnologie

Vedle zajištění činnosti Regionálního pracoviště pro naplňování Konceptce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu se MČR zaměří na terénní a pramenný výzkum tradiční lidové kultury, navazující na program Konceptce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu – etnokartografické zpracování výskytu žijících identifikovaných projevů tradiční lidové kultury na území libereckého kraje a na vytvoření informační databáze. Součástí výzkumné činnosti bude digitalizace pramenných materiálů.

Geologie a mineralogie

V oblasti geologie, petrografie, paleontologie a mineralogie v rámci terénního průběžně dokumentovat jednotlivé lokality na území Geoparku Český ráj a pořizovat srovnávací materiál ze světových lokalit. Pro sbírkový fond broušené kameny pořizovat vhodný materiál, verifikovat jej pomocí nedestruktivních výzkumných metod a zhotovovat výbrusy. V rámci výzkumů pokračovat ve spolupráci s našimi a zahraničními pracovišti. Moderními analytickými metodami studovat jednotlivé vzorky. Pro uložení muzejních vzorků vytvářet odpovídající zázemí. Výstupy výzkumů jsou zveřejňovány formou odborných i populárních článků workshopů a výstav.

Historie a knihovna

Vědeckovýzkumná činnost v oddělení historických sbírek a knihovny soustředí dvěma směry. V první řadě na mapování historie, stavebního vývoje a významných osobností města a širšího regionu. V této oblasti probíhá aktivní sběr materiálu i informací. Výsledky jsou znatelné nejen ve sbírkovém fondu muzea, ale formou přednáškové, vzdělávací a publikační činnosti šířeny k veřejnosti. (Příklad témat: Dějiny města, stavební vývoj města, Kamenářství a obchodní styk turnovských kamenářů se zahraničím, významné osobnosti regionu: např. Josef Pekař, Jan Patočka, Jiří Šolc, Josef V. Scheybal, horolezectví). V druhé řadě se vědeckovýzkumná činnost soustředí na práci s rozsáhlými sbírkovými fondy, které oddělení spravuje. Jejich součástí je řada významných celků, a to i nadregionálně. Zpracování každého z nich bývá spojeno s výchovně vzdělávací prezentací veřejnosti (široké i odborné). (Příklad témat: Staré tisky a jejich kompletní katalogizace a dokumentační digitalizace, kramářské tisky – katalogizace a příprava katalogu, rukopisy – digitalizace a přepis). Součástí vědeckovýzkumné práce oddělení bude publikační činnost související s výše zmíněnými tématy.

Historie umění

Výzkumná činnost oboru historie umění se zaměří na dějiny turnovského kamenářství a sklářství se zaměřením ke konkrétním tématům: Odborná šperkařská škola (SUPŠ) a její nejvýraznější osobnosti: Mašek, Karč, Kulhánek, Durych, Tuček, Juna, Bezemek aj., dále na výzkum a dokumentaci současného šperku, dokumentaci regionální šperkařské tvorby. Výstupy výzkumů jsou zveřejňovány formou odborných i populárních článků workshopů a výstav. V oblasti regionálního výtvarného umění na výzkum vlastního fondu a jeho evidence, přípravu k restaurování nejvýznamnějších děl, publikaci současné regionální tvorby, tvorbu lidových kameníků 19. stol. v Pojizeří v souvislosti se slohovou plastikou 18. století a funerální plastikou 19. a začátku. 20. století a na přesah k insitním kameníkům 20. století.

Materiální zabezpečení výzkumné činnosti:

Dlouhodobě přetrvávají problémy související s nedostatečnou kapacitou pracovníků, zajišťujících činnost Regionálního pracoviště pro naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu. Trvale poddimenzován je i přes snahu o restrukturalizaci počet odborných pracovníků zajišťujících záchranné archeologické výzkumy. **Pro optimální správu sbírek a zajištění činnosti Regionálního pracoviště pro naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu je třeba navýšit stav pracovníků o dvě odborné síly – 1 etnografa a 1 archeologa. Pro zajištění péče o digitalizované sbírky je nutné pořídit úložiště a kvalitní zálohovací systém**

3. Možné finanční zdroje

Finanční zdroje, z nichž by bylo možné pokrýt rozvoj a záměry kulturních institucí lze rozdělit do několika skupin:

- 1) Vlastní rozpočet organizací – příspěvek od zřizovatele
- 2) Soukromý či neziskový sektor – sponzorské dary či granty nadací
- 3) Národní zdroje:
 - Ministerstvo kultury ČR
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
 - Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- 4) Strukturální fondy EU v programovacím období 2014 – 2020 – připravované operační programy:
 - Integrovaný regionální operační program
 - Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání
 - Operační program životní prostředí
 - Program přeshraniční spolupráce – Cíl 3

4. Koncepční dokumenty a legislativa

4.1. Krajské koncepce:

- *Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020*, Rozvojové opatření B.4: Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel (autor: Liberecký kraj; 2007)
- *Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013*, Dílčí opatření B.4a: Podpora kulturních a zájmové činnosti obyvatel (autor: Liberecký kraj; 2007)
- *Koncepce sbírkotvorné činnosti muzeí zřizovaných Libereckým krajem* (autor: Mgr. Jana Damborská; 2010)
- *Koncepce kultury Libereckého kraje 2004-2008* (autor: Agentura regionálního rozvoje s. r. o., RNDr. Zdeněk Kadlas, Ing. Jaroslav Koreň; 2003)
- *Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v regionech Libereckého kraje* (autor: PhDr. Vladimíra Jakoubčová; 2004)
- *Strategie akviziční činnosti Oblastní galerie v Liberci do roku 2020* (autor: Mgr. Jan Randáček; 2012)
- *Koncept činnosti lektorského oddělení oblastní galerie v nové budově bývalých městských lázní* (autor: Mgr. Jan Randáček; 2012)
- *Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji* (autor: Bohemia Discovery s. r. o.; 2003)

4.2. Celostátní koncepce:

- *Státní kulturní politika České republiky 2009-2014* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2008)
- *Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007-2013* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2006)
- *Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011-2015 včetně internetizace knihoven* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2011)
- *Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR na léta 2011 - 2015* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2011)
- *Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010-2014* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2010)

- *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2011 – 2016* (autor: Ministerstvo kultury ČR; 2011)

4.3. Legislativa:

- **Zákon č. 122/2000 Sb.**, o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů
- **Vyhláška č. 275/2000 Sb.**, kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů
- **Zákon č. 499/2004 Sb.**, o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů
- **Zákon č. 20/1987 Sb.**, o státní památkové péči

- **Vyhláška č. 66/1988 Sb.**, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči
- **Zákon č. 257/2001 Sb.**, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
- **Vyhláška č. 88/2002 Sb.**, k provedení zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)
- **Nařízení vlády č. 288/2002 Sb.**, kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven
- **Zákon č. 121/2000 Sb.**, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

5. Výroční zprávy

Oblastní galerie Liberec:

<http://www.ogl.cz/o-galerii-obecne-informace.php>

Severočeské muzeum v Liberci:

<http://www.muzeumlb.cz/?page=vz>

Krajská vědecká knihovna v Liberci:

<http://www.kvkli.cz/o-knihovne/zakladni-o-knihovne/vyrocni-zpravy.html>

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě:

http://www.muzeumcl.cz/vyrocni_zpravy.html

Muzeum Českého ráje v Turnově:

<http://www.muzeum-turnov.cz/vyrocni-zpravy/>

6. Závěr

Koncepce komplexně shrnuje všechny aktuální požadavky a rozvojové záměry pěti příspěvkových organizací z oblasti kultury zřizovaných Libereckým krajem. Díky zmapování záměrů a potřeb lze účinně a koncepčně plánovat aktivity v rámci následujícího sedmiletého období a zároveň uplatnit relevantní projekty i při předkládání žádostí do strukturálních fondů EU či fondů přeshraniční spolupráce. Kulturní instituce v sobě skrývají veliký potenciál, jehož co největší využití je hlavním záměrem Libereckého kraje.